

စစ်ဆေးရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင် GAAS မှ ISSAIs သို့ ကူးပြောင်းလာမှု စကားပိုင်းဆွေးနွေးပွဲ

ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူ

- ဒေါ်ခင်ခင်သီ၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး

ပါဝင်ဆွေးနွေးသူများ

- ဒေါ်ငြိမ်းငြိမ်းဝင်း၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး
- ဒေါ်ခင်သန်းကြည်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ ကချင်ပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး
- ဒေါ်ခင်ပြုံးရီ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး
- ဒေါ်ခင်မာချို၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး
- ဒေါ်သန္တာဖြူအေး၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး
- ဒေါ်မြတ်ဖြူပြာကြည်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး
- ဒေါ်မြဇင်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး
- ဒေါ်ကျော့ကျော့ထွန်း၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး၊ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး

ဒေါ်ခင်ခင်သီ။ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးရဲ့ ၈၅ နှစ်မြောက် ရုံးနှစ်ပတ်လည်နေ့အထိမ်းအမှတ် စကားဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲသို့ ကြွရောက်ချီးမြှင့်ပါသော ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်အမြဲတမ်းအတွင်းဝန်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နဲ့ ယနေ့အခမ်းအနားသို့ လူကိုယ်တိုင်/ Online မှတစ်ဆင့် တက်ရောက်တဲ့ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် အရာထမ်း၊ အမှုထမ်းအားလုံး မင်္ဂလာပါရှင်၊ ကျွန်မတို့ဒီနေ့ဆွေးနွေးမယ့်ခေါင်းစဉ် ကတော့ စစ်ဆေးရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာ မှာ (General Accepted Auditing Standards- GAASs) မှ (International Standards of Supreme Audit Institutions - ISSAIs) သို့ ကူးပြောင်းကျင့်သုံးလာမှုပဲဖြစ်ပါတယ်။

ဒေါ်ခင်ခင်သီ။ အများလက်ခံကျင့်သုံးနေတဲ့ စာရင်းစစ်စံများ (GAASs) ဟာ စာရင်းစစ်များ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့်အစီရင်ခံစာများကို တိကျ စေသော၊ တစ်သမတ်တည်းဖြစ်စေပြီး သက်သေ အထောက်အထားများနှင့်တကွ စိစစ်အတည်ပြု စေနိုင်သောစနစ်တကျရေးသားထားတဲ့ လမ်းညွှန် တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ စာရင်းစစ်များဟာ GAASs ကို စစ်ဆေးရေးလုပ်ငန်းအတွက် စစ်ဆေးရေးစံ သတ်မှတ်ချက်အဖြစ် အသုံးပြုလေ့ရှိကြပြီး နိုင်ငံ၊ လုပ်ငန်း၊ စစ်ဆေးခြင်းအမျိုးအစားနဲ့ စစ်ဆေးရေး အဖွဲ့အစည်းပေါ်မူတည်ပြီး ကွာခြားမှုများ ရှိနိုင်ပါ တယ်။ စစ်ဆေးသူများကျေနပ်လက်ခံမည့် အခြား သောမူ သို့မဟုတ် လိုအပ်ချက်များစွာ ရှိနိုင်ပါ တယ်။ အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့ GAASs ကို အမေရိကန် နိုင်ငံ လက်မှတ်ရ ပြည်သူ့စာရင်းကိုင်များအသင်း (American Institute of Certified Public

Accountants-AICPA)က ၁၉၇၂ခုနှစ်မှာထုတ်ပြန် ခဲ့ပါတယ်။ AICPA ရဲ့ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတွေဟာ အမေရိကန် GAASကိုလိုက်နာကျင့်သုံးကြပါတယ်။ စစ်ဆေးခြင်းဆိုင်ရာ မူဘောင်ဖြစ်တဲ့ အမေရိကန် GAAS မှာ စံ ၁၀ ခုပါဝင်ပြီး AICPA အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတွေအနေနဲ့ စစ်ဆေးရေး အမျိုး အစားတိုင်းအတွက်လိုက်နာကျင့်သုံးကြပါတယ်။ စံ ၁၀ ခုကိုယေဘုယျစံ (General standards)(၃) ခု၊ စစ်ဆေးရေးစံ (Fieldwork standards) (၃)ခုနဲ့ အစီရင်ခံခြင်းစံ (Reporting standards) (၄) ခု ဆိုပြီးသတ်မှတ်နိုင်ပါတယ်။ဟုတ်ကဲ့ပါ။ အဲဒီစံတွေ နဲ့ပတ်သက်ပြီး ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဒေါ်ငြိမ်းငြိမ်းဝင်းကဆက်လက်ဆွေးနွေးပေးစေ လို ပါ တယ်။

ဒေါ်ငြိမ်းငြိမ်းဝင်း။ မင်္ဂလာပါရှင်၊ ယေဘုယျစံ (General standards)မှာ အတတ်ပညာပိုင်းဆိုင် ရာ ကျွမ်းကျင်မှုနဲ့ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာစံ (၃)ခုပါဝင်ပါ တယ်။ အဲဒီစံတွေကတော့ လုံလောက်တဲ့ လေ့ကျင့် သင်ကြားပေးမှုနဲ့ ကျွမ်းကျင်မှု၊ လွတ်လပ်မှု နဲ့ သတိ သမ္မဇဉ်စိုက်ထုတ်ဆောင်ရွက်မှုတို့ဖြစ်ကြပါတယ်။

ဒေါ်ခင်ခင်သီ။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ဒေါ်ငြိမ်းငြိမ်းဝင်းက ယေဘုယျစံတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဆွေးနွေးသွားပြီး ဖြစ်တဲ့အတွက် စစ်ဆေးရေးစံအပိုင်းကို ကျွန်မက ဆွေးနွေးလိုပါတယ်။ စစ်ဆေးရေးစံ (Fieldwork standards) ဆိုတာ လက်တွေ့စစ်ဆေးရာမှာ အသုံးပြုနိုင်တဲ့ စစ်ဆေးရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ဆိုင်ရာစံဖြစ်ပြီး အဲဒါတွေကတော့ လုံလောက်တဲ့ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု၊ သင့်လျော်တဲ့ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု၊ ဌာနတွင်းကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုပုံစံကို သိရှိနားလည်

ခြင်းနဲ့ သင့်လျော်လုံလောက်တဲ့အထောက်အထား ရရှိခြင်းတို့ဖြစ်ကြောင်း ဆွေးနွေးလိုပါတယ်။ အစီရင်ခံခြင်းဆိုင်ရာ စံများနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဒေါ်ငြိမ်းငြိမ်းဝင်းက ဆွေးနွေးပေးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒေါ်ငြိမ်းငြိမ်းဝင်း။ ဟုတ်ကဲ့၊ ကျေးဇူးပါ။ ကျွန်မ ဆက်လက်ဆွေးနွေးချင်တာကတော့ အစီရင်ခံခြင်း စံ (Reporting standards) ဟာ ဘဏ္ဍာရေး ရှင်းတမ်းကို စစ်ဆေးပြီး စာရင်းစစ်ထင်မြင်ယူဆ ချက်ပေးဖို့အခြေခံနဲ့ အများလက်ခံကျင့်သုံးနေတဲ့ စာရင်းကိုင်စံတွေနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ Generally Accepted Accounting Principles (GAAP)နဲ့ ရေးဆွဲထားတဲ့ ဘဏ္ဍာရေးရှင်းတမ်းတွေ၊ အသုံးပြု ရာမှာ တစ်သမတ်တည်းဖြစ်မှု၊ သတင်းအချက် အလက်တွေပြည့်စုံလုံလောက်စွာဖော်ပြမှု၊ စာရင်း စစ်ထင်မြင်ယူဆချက်ဖော်ပြမှုတို့ ပါဝင်ပါကြောင်း ဆွေးနွေးလိုပါတယ်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

ဒေါ်ခင်ခင်သီ။ ဟုတ်ပါတယ်။ ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှာ အသုံးပြုခဲ့တဲ့ GAASs ဟာ ဆိုရင် ပြည်သူ့လုပ်ငန်း စစ်ဆေးရေးလက်စွဲများ၊ ၂၈-၂-၂၀၀၁ ရက်စွဲနဲ့ ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့ စာရင်းစစ် လုပ်ငန်းမှတ်တမ်းပြုစုထိန်းသိမ်းမှုစနစ်လက်စွဲ (Manual on Audit Documentation System: ADS)၊ ၇-၁၀-၁၉၈၆ နေ့မှာ ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့စစ်ဆေး ရေးလက်စွဲများနဲ့ဤရုံးကထုတ်ပြန်တဲ့စစ်ဆေးရေး ဆိုင်ရာညွှန်ကြားချက်များဖြစ်ပါတယ်။အဲဒီလက်စွဲ တွေလက်တွေ့ အသုံးပြုခဲ့မှု အခြေအနေကို ဒေါ်ငြိမ်းငြိမ်းဝင်း က ဆက်လက်ဆွေးနွေးပေးစေ လိုပါတယ်။

ဒေါ်ငြိမ်းငြိမ်းဝင်း။ မှန်ပါတယ်ရှင်။ ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးအနေနဲ့ ကိုယ့်နိုင်ငံအခြေအနေ၊ လိုအပ်ချက်ပေါ်မူတည်ပြီး ရုံးချုပ်နဲ့ ဒေသရုံးများရှိ စစ်ဆေးရေးဝန်ထမ်းများအနေနဲ့ မှီငြမ်းအသုံးပြု နိုင်ဖို့ ပြုစုထုတ်ပြန်ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ ADS စနစ် အတိုင်း ပြုလုပ်နိုင်ဖို့ ရုံးချုပ်၊ တိုင်း၊ ပြည်နယ်၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ်အဆင့်ထိ သင်တန်းတွေပို့ချခဲ့ပြီး Pilot Audit တွေလည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါ့ပြင် စစ်ဆေးရမယ့် ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းအလိုက် စစ်ဆေးရေးလမ်းညွှန်တွေကိုလည်း ပြုစုထုတ်ပြန် ခဲ့ကြပါတယ်။ပြည်သူ့လုပ်ငန်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့က ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့စစ်ဆေးရေးလက်စွဲမှာ အဖွဲ့အစည်း အားလုံးရဲ့ ငွေကြေးလုပ်ဆောင်ချက်များအလိုက် စစ်ဆေးခြင်း၊ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများရဲ့ စာရင်း လုပ်ဆောင်ချက်များအလိုက် စစ်ဆေးခြင်း၊ ဦးစီး ဌာနများရဲ့ စာရင်းလုပ်ဆောင်ချက်များအလိုက် စစ်ဆေးခြင်း၊ ဘဏ္ဍာငွေစာရင်းဆိုင်ရာ စာရင်း စစ်ဆေးခြင်း၊ နှစ်ချုပ်စာရင်း စစ်ဆေးခြင်းတွေ အတွက် စာရင်းစစ်ထင်မြင်ယူဆချက် ပေးရမယ့် အချက်တွေပါဝင်ပြီး စစ်ဆေးရေးအစီအစဉ်ရေးဆွဲ တဲ့အဆင့်ကနေ အစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်ပြီး Follow up ဆောင်ရွက်မှု၊ စောင့်ကြည့်စိစစ်မှု(Monitoring) အဆင့်ထိပြည့်စုံစွာပြုစုထုတ်ပြန်ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ လက်ရှိမှာလည်း အခြေခံအားဖြင့် အဲဒီလက်စွဲကို အသုံးပြုနေရဆဲဖြစ်ကြောင်းဆွေးနွေးလိုပါတယ်။

ဒေါ်ခင်ခင်သီ။ GAASs ကို ပြဋ္ဌာန်းထုတ်ပြန်ခဲ့မှု၊ လက်တွေ့အသုံးချနိုင်ရေးလေ့ကျင့်သင်ကြားပေးမှု၊ လက်တွေ့ကျင့်သုံးခဲ့မှုတွေကို ဒေါ်ငြိမ်းငြိမ်းဝင်း က ဆွေးနွေးသွားတာဖြစ်ပါတယ်။ဆက်လက်ပြီး ကျွန်မ

အနေနဲ့ ISSAIs ကို မိတ်ဆက်ပြောပြလိုပါတယ်။ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးများလိုက်နာရမယ့် နိုင်ငံတကာစံများ (ISSAIs) စတင်မှုအဖြစ် ၁၉၇၇ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလမှာ ပီရူးနိုင်ငံ၊ လီမာမြို့မှာကျင်းပခဲ့တဲ့ ၉ ကြိမ်မြောက် International Conference of Supreme Audit Institutions (INCOSAI) မှာ လီမာကြေညာစာတမ်း “The Lima Declaration” ISSAI- 1 ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါတယ်။ ISSAIs ဟာ International Standards of Auditing (ISA) ကို အခြေခံထားတာဖြစ်ပြီး နိုင်ငံပိုင်ကဏ္ဍစစ်ဆေးရာမှာလိုက်နာကျင့်သုံးဖို့ နိုင်ငံတကာစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးများအဖွဲ့ရဲ့ Professional Standards Committee (PSC) က ပြဋ္ဌာန်းခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ ISSAIs ရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်တွေကိုတော့ ဒေါ်ငြိမ်းငြိမ်းဝင်း က ဆက်လက်ဆွေးနွေးပြောပြပေးစေလိုပါတယ်။

ဒေါ်ငြိမ်းငြိမ်းဝင်း။ ဟုတ်ကဲ့ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ ခုနက ဒေါ်ခင်ခင်သီ ဆွေးနွေးသွားသလိုပဲပေါ့နော် နိုင်ငံတိုင်းမှာရှိတဲ့ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတွေအနေနဲ့ နိုင်ငံပိုင်ကဏ္ဍစစ်ဆေးရေးလုပ်ငန်းတွေမှာ ISSAIs ကို လိုက်နာကျင့်သုံးရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ISSAIs ရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်တွေကတော့ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးများရဲ့ လွတ်လပ်မှုနှင့် ထိရောက်စွာဆောင်ရွက်နိုင်မှုကို တိုးမြှင့်ရန်၊ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတွေအနေနဲ့ မိမိတို့ရဲ့ စစ်ဆေးပိုင်ခွင့်နှင့်အညီ စစ်ဆေးရေးနည်းလမ်းတွေ ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ရာမှာ အထောက်အကူပြုဖို့ဖြစ်ပါတယ်။

ဒေါ်ခင်ခင်သီ။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ကျွန်မတို့ရုံး အနေနဲ့ GAAS ကိုအသုံးပြုခဲ့မှု၊ ISSAIs ပေါ်ပေါက်လာမှု၊ ISSAIs ကိုလိုက်နာအသုံးပြုဖို့ လိုအပ်မှုနဲ့ ISSAIs ရဲ့

ရည်ရွယ်ချက်၊ GAAS မှ ISSAIs သို့ကူးပြောင်းလာတဲ့အခြေအနေတွေကိုကျွန်မနဲ့ ဒေါ်ငြိမ်းငြိမ်းဝင်းက အကျဉ်းချုပ်ဆွေးနွေးခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ ISSAIs နဲ့ အညီဆောင်ရွက်မယ့် စစ်ဆေးရေးလုပ်ငန်းအမျိုးအစားတစ်ခုချင်းစီအတွက် Theory ပိုင်း၊ လက်တွေ့အသုံးပြုမှုအပိုင်းတွေကိုဆက်လက်ဆွေးနွေးသွားမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ISSAIs Based နဲ့ဆောင်ရွက်ရမယ့် Financial Audit အတွက် လိုက်နာရမယ့် Theory အပိုင်းကို ဒေါ်ကျော့ကျော့ထွန်းက ကနဦးဆွေးနွေးပေးစေလိုပါတယ်။

ဒေါ်ကျော့ကျော့ထွန်း။ မင်္ဂလာပါရှင်၊ ကျွန်မကတော့ ISSAIs Based Financial Audit ရဲ့ Theory အပိုင်းကို ဆွေးနွေးလိုပါတယ်။ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတွေလိုက်နာရမယ့် နိုင်ငံတကာစံများ (ISSAIs) ကို ၁၉၇၇ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလက ပီရူးနိုင်ငံ၊ လီမာမြို့မှာကျင်းပတဲ့ ၉ ကြိမ်မြောက် International Conference of Supreme Audit Institutions (INCOSAI) မှာ လီမာကြေညာစာတမ်း (ISSAI- 1) ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့တာက စတင်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ISSAIs ဟာ နိုင်ငံပိုင်ကဏ္ဍစစ်ဆေးခြင်းအတွက် ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတကာစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးများအဖွဲ့ရဲ့ Professional Standards Committee က ဦးဆောင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ISSAIs ကို ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍစာရင်းစစ်စံဖြစ်တဲ့ International Standards of Auditing (ISA) ကို အခြေခံပြုစု

ထားတာဖြစ်ပါတယ်။ ISSAIs ရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်က စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတွေရဲ့ လွတ်လပ်မှုနဲ့ ထိရောက်စွာဆောင်ရွက်နိုင်မှုကိုတိုးမြှင့်ဖို့၊ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတွေအနေနဲ့ သူတို့ရဲ့ စစ်ဆေးပိုင်ခွင့်နဲ့အညီ စစ်ဆေးရေးနည်းလမ်းတွေ ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးဆောင်ရွက်ရာမှာ အထောက်အကူပြုဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ISSAIs ရဲ့မူဘောင်မှာ အဆင့် ၄ ဆင့် ပါဝင်ပြီးအဆင့်(၁)မှာ Lima ကြေညာစာတမ်းနဲ့ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ INTOSAI ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံမူများ (Founding Principles)၊အဆင့်(၂)မှာစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတွေအနေနဲ့လုပ်ငန်းတွေကိုကောင်းမွန်စွာ၊ ပညာရှင်ပီသစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့ ပဏာမလိုအပ်ချက်တွေပါရှိပြီး လွတ်လပ်မှုနဲ့ဆိုင်တဲ့ အခြေခံမူတွေနဲ့လမ်းညွှန်(ISSAI10၊11)၊ပွင့်လင်းမြင်သာရှိမှု၊ တာဝန်ခံမှု(ISSAI 20၊ 21)၊ ကျင့်ဝတ်(ISSAI 30) နဲ့ ရည်အသွေးကြီးကြပ်ကွပ်ကဲနိုင်မှု (ISSAI 40)တို့ဖြစ်တဲ့ Prerequisites for the Functioning of SAIsတို့ပါဝင်ပါတယ်။အဆင့်(၃)မှာမူဘောင်တစ်ခုလုံးရဲ့ ပဓာနကျတဲ့စစ်ဆေးခြင်း အခြေခံမူများ (ISSAI 100-999) ပါဝင်ပြီး နိုင်ငံပိုင်ကဏ္ဍစစ်ဆေးခြင်းရဲ့ အနှစ်သာရကိုဖော်ပြထားပါတယ်။ ဒါ့ပြင် နိုင်ငံပိုင်ကဏ္ဍအဖွဲ့အစည်းတွေကို ထိရောက်ပြီး လွတ်လပ်စွာစစ်ဆေးခြင်းကိုအခြေခံတဲ့ INTOSAI အဖွဲ့ဝင်များက ထုတ်ပြန်ထားတဲ့ အတတ်ပညာဆိုင်ရာအခြေခံမူတွေနဲ့ဆိုင်တဲ့အထွေထွေကြေညာချက်တွေလည်း ပါဝင်ပါတယ်။ ဒီအခြေခံမူတွေဟာနိုင်ငံပိုင်ကဏ္ဍစစ်ဆေးခြင်းရဲ့မျက်မှောက်ခေတ်အသွင်ကိုထင်ဟပ်ပြီးခိုင်လုံစွာရည်ညွှန်းကိုးကားနိုင်တဲ့ နိုင်ငံတကာမူဘောင် (Fundamental

Auditing Principles) ကိုဖော်ပြထားလို့ စစ်ဆေးရေးဆိုင်ရာ စံများအဖြစ် ရှုမြင်နိုင်ပါတယ်။ အဆင့် (၄) ဖြစ်တဲ့ စစ်ဆေးရေးအခြေခံမူကတော့ နေ့စဉ်စစ်ဆေးရေး လုပ်ငန်းတွေမှာ သုံးနိုင်ဖို့ ပိုတိကျတဲ့လမ်းညွှန်အဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းထားပါတယ်။ အထွေထွေစစ်ဆေးခြင်းလမ်းညွှန်များ (General Auditing Guidelines) (ISSAIs 1000 မှ 4999 ထိ) မှာ ဘဏ္ဍာရေးစာရင်းစစ်ဆေးခြင်းအတွက် (ISSAI 1000 မှ 2999 ထိ)၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုစစ်ဆေးခြင်းအတွက်(ISSAI 3000 မှ 3999 ထိ)နဲ့ လိုက်နာဆောင်ရွက်မှုစစ်ဆေးခြင်းအတွက် (ISSAI 4000 မှ 4999 ထိ)တို့မှာ လိုအပ်ချက်တွေ အကြံပြုထားပါတယ်။ အသေးစိတ်အကြောင်းအရာ (Specific Auditing Guidelines) အတွက် လမ်းညွှန်များ (ISSAI 5000 မှ 5999 ထိ) မှာ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတွေ အထူးအလေးထားရမယ့် International Institution, Environmental Audit, IT Audit, Public Debt, Disaster - related Aid, Peer Reviews တို့လို အသေးစိတ်အချက်/ အခြားအရေးကြီးတဲ့လမ်းညွှန်တွေဖော်ပြထားပါတယ်။ လက်ရှိ INTOSAI principles မှာ အဆင့် (၄) ဆင့်အစား Founding principles၊ Core principles ၊ INTOSAI Standards ၊ INTOSAI Guidance ဆိုပြီး အုပ်စုခွဲထားပါတယ်။ကျွန်မတို့ရုံးဟာ၁၉၉၅ခုနှစ်ကစပြီး နိုင်ငံတကာ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးများအဖွဲ့ (INTOSAI) ရဲ့အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံဖြစ်ခဲ့လို့ အဲဒီအဖွဲ့က ပြဋ္ဌာန်းတဲ့ ISSAIs နဲ့အညီ စစ်ဆေးရေးဆောင်ရွက်ဖို့ လိုအပ်လာပါတယ်။ ISSAIs နဲ့ ဘဏ္ဍာရေးစာရင်းစစ်ဆေးဖို့ ဘဏ္ဍာရေးစာရင်း

စစ်ဆေးခြင်းလုပ်ငန်းခွင်သုံးလက်စွဲ(Financial Audit Fieldwork Handbook) ပါပုံစံကို သုံးရပါတယ်။ ISSAIs နဲ့ စစ်ဆေးပါက Auditor တွေရဲ့ Professionalism, Technical Competency နဲ့ Career Advancement တို့ တိုးတက်လာစေပြီး SAI အနေနဲ့လည်း Quality , Credibility နဲ့ Professionalism တို့ တိုးတက်လာစေတဲ့ အကျိုးကျေးဇူးရရှိမှာဖြစ်ပါတယ်။ ISSAIs အရ ဘဏ္ဍာရေးစာရင်းစစ်ဆေးခြင်းကို ပဏာမလုပ်ငန်းစဉ်များ (Pre Engagement)၊ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း (Audit Planning)၊ စစ်ဆေးခြင်း (Audit Execution/ Fieldwork)၊ စစ်ဆေးမှုပြီးဆုံးခြင်းနဲ့ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း (Completion and Review)၊ အစီရင်ခံစာရေးသားထုတ်ပြန်ခြင်း (Reporting) နဲ့ လိုက်နာဆောင်ရွက်ပြီးစီးမှုအား စစ်ဆေးခြင်း(Follow-up Audit) ဆိုပြီးအပိုင်းတွေ ခွဲခြားနိုင်ကြောင်း ဆွေးနွေးလိုပါတယ်။ ဆွေးနွေးခွင့်ရတဲ့အတွက် ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

ဒေါ်ခင်ခင်သီ။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ISSAIs Based Financial Audit ရဲ့ Theory အပိုင်းကို ဒေါ်ကျော့ကျော့ထွန်းကဆွေးနွေးသွားတာ ပြည့်စုံကောင်းမွန်ပါတယ်။ ဆက်လက်ပြီး ISSAIs Based Compliance Audit အတွက် Theory အပိုင်းကို ဒေါ်မြတ်ဖြူပြာကြည်က ဆွေးနွေးပေးစေလိုပါတယ်။

ဒေါ်မြတ်ဖြူပြာကြည်။ မင်္ဂလာပါရှင်၊ ရှေ့က ဆွေးနွေးသွားတဲ့ အစ်မဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်တို့နဲ့ ဒေါ်ကျော့ကျော့ထွန်းကလည်း ISSAIs စတင် ပေါ်ပေါက်လာပုံ၊ ISSAIs ရဲ့ အရေးပါပုံနဲ့ ISSAIs ကို အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် ရနိုင်တဲ့အကျိုးရလဒ်တွေကို ဆွေးနွေးသွားခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ကျွန်မအနေနဲ့ လိုက်နာဆောင်ရွက်မှု စစ်ဆေးခြင်း(Compliance Audit) မှာ အလေးထားရမယ့်အကြောင်းအရာများကိုအဓိကထားဆွေးနွေးချင်ပါတယ်။ လိုက်နာဆောင်ရွက်မှု စစ်ဆေးခြင်းဆိုတာဘာလဲဆိုတော့ စစ်ဆေးမယ့် အကြောင်းအရာ(Subject Matter)ဟာ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းချက်၊ စံသတ်မှတ်ချက်တွေကို လိုက်နာဆောင်ရွက်မှု ရှိ၊ မရှိအပေါ် အဓိကထားစစ်ဆေးခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ လိုက်နာရမည့် စံသတ်မှတ်ချက်များမှ ကွဲလွဲချက်ကိုဖော်ထုတ်ခြင်း၊ အစီရင်ခံခြင်းဖြင့် ကောင်းမွန်တဲ့အုပ်ချုပ်ရေးကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ဖို့ဖြစ်ပါတယ်။ ယင်းကတစ်ဆင့် တာဝန်ရှိသူတွေအနေနဲ့ ပြုပြင်မှုများ လုပ်ဆောင်နိုင်ပြီး လုပ်ဆောင်ချက်တွေအတွက် တာဝန်ယူမှု/တာဝန်ခံမှုများ ရှိလာနိုင်စေဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ဆေးမှုပုံစံအနေနဲ့ သီးခြားစစ်ဆေးနိုင်သလို အခြားစစ်ဆေးခြင်းများနဲ့လည်း ပေါင်းစစ်ဆေးနိုင်ပါတယ်။ သီးခြားစစ်ဆေးမှုကို ပုံမှန်စစ်ဆေးဆောင်ရွက်နိုင်သလို အထူးကိစ္စရပ်အနေနဲ့လည်း စစ်ဆေးနိုင်ပါတယ်။ Subject Matter(စစ်ဆေးရမယ့်အကြောင်းအရာ) နဲ့ပတ်သက်လို့ စစ်ဆေးရမယ့် အကြောင်းအရာကိုနယ်ပယ်ကျဉ်းမြောင်းအောင် ဆောင်ရွက်ရပါမယ်။ ဥပမာ- ဝယ်ယူခြင်းကို စစ်ဆေးမယ်ဆိုရင် အဖွဲ့အစည်းရဲ့ နယ်ပယ်တစ်ခုအတွင်း

ဝယ်ယူခြင်းဆိုင်ရာ ကြိုတင်စီမံချက်ရေးဆွဲမှု၊ အဖွဲ့အစည်းရဲ့ နယ်ပယ်တစ်ခုအတွင်း ပစ္စည်းများ နဲ့အရင်းအမြစ်များရယူခြင်းလုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းရှိ စာချုပ်များအား စီမံခန့်ခွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်စာသဖြင့် နယ်ပယ်ကို ကျဉ်းမြောင်းအောင်ဆောင်ရွက်ပြီး စစ်ဆေးရမှာဖြစ်ပါတယ်။ လိုက်နာဆောင်ရွက်မှု စစ်ဆေးခြင်းမှာ Criteria ဟာ Authorities (အခွင့်အာဏာ)ကနေ ဆင်းသက်လာတာဖြစ်ပါတယ်။ Criteria(စံသတ်မှတ်ချက်) အသုံးပြုမှုအနေနဲ့ ကတော့ ဥပဒေပြုအဖွဲ့က ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ အက်ဥပဒေ များ၊ အခြားဥပဒေမှ ထုတ်ပြန်ထားတဲ့ စည်းမျဉ်းများ၊ ဥပဒေမှာ ထုတ်ပြန်ပိုင်ခွင့်ရှိတယ် လို့ဖော်ပြထားတဲ့ Auditee အနေနဲ့ လိုက်နာဖို့ လိုအပ်တဲ့ ညွှန်ကြားချက်တွေ၊ လမ်းညွှန်ချက်တွေ ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမှာဖြစ် ပါတယ်။ အဲဒီမှာ အခွင့်အာဏာများနဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး အငြင်းပွားဖွယ် ကွဲလွဲမှုများရှိရင်အခွင့်အာဏာရဲ့ဝါစဉ်အဆင့်ဆင့် ကိုထည့်သွင်းစဉ်းစားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဆင့်မြင့် Authorities က အဆင့်နိမ့် Authorities ကို လွှမ်းမိုးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပဒေမှာ စစ်ဆေးရမယ့် အကြောင်းအရာ နဲ့ပတ်သက်လို့ ဖော်ပြထားပြီး Auditee ရှိ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများဟာ အဲဒီ ဥပဒေနဲ့ကိုက်ညီမှုမရှိရင် အဲဒီမတူညီမှုကို ထောက်ပြရမှာဖြစ်ပြီး လုပ်ပိုင်ခွင့်အရ ခွင့်ပြုထား ပါက သက်ဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ပြောင်းလဲပြင်ဆင်ဖို့ အကြံပြုရမှာဖြစ်ပါတယ်။ Criteria (စံသတ်မှတ်ချက်) ကို ဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းများ၊ စံချိန်စံနှုန်း များနဲ့ တိကျစွာဖော်ပြ နိုင်သလို ကောင်းမွန်သော အခြေခံစည်းမျဉ်း၊ အကောင်းဆုံးသော လက်တွေ့ လုပ်ဆောင်

ကျင့်သုံးမှုများနဲ့ ယေဘုယျဆန်စွာ ဖော်ပြနိုင်ပါ တယ်။ Risk Assessment (အန္တရာယ် လေ့လာ ဆန်းစစ်ခြင်း)အနေနဲ့ ဖြစ်နိုင်ချေရှိတဲ့ မှားယွင်းမှု/ အန္တရာယ်တွေကိုယခင်နှစ်ရဲ့စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်၊ လွှတ်တော်မှာ ဆွေးနွေးချက်၊ ကဏ္ဍတွင်းဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုများ၊ မီဒီယာမှဖော်ပြချက်များ၊ နိုင်ငံ တွင်းရှိ ပြည်သူများအတွက် အရေးပါတဲ့တွေ့ရှိ ချက်များ တင်ပြခြင်းကို စဉ်းစားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အကြံပြုချက်ကောင်း ပေးနိုင်ရေးနဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး တော့ The effect of the difference between criteria and present condition ကို စဉ်းစား ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ Audit Criteria က How it should be? ဘာဖြစ်သင့်သလဲဖြစ်ပြီး လက်တွေ့ ဖြစ်နေတာက How it is? (Actual conditions based on evidence) ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီနှစ်ခု အကြားခြားနားချက်က Finding ဖြစ်ပြီးအကြောင်း ရင်း(Root of Cause)ကိုစဉ်းစားရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါမှသာ အစီရင်ခံစာမှာဖော်ပြတဲ့ အကြံပြုချက် တွေဟာ စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်နဲ့ သုံးသပ်ချက်တွေ က ကျိုးကြောင်းဆီလျော်စွာ ဆင်းသက်လာတာ မျိုးဖြစ်ပါမယ်။ ဒါ့ပြင် အကြံပြုချက်တွေဟာ လုပ်ဆောင်ရန် အာဏာရှိသူနဲ့ တာဝန်ရှိသူတို့ထံ တိုက်ရိုက်ပေးပို့တာမျိုး ဖြစ်ရပါမယ်။ အကောင်း မြင်၍ အပြုသဘောဆောင်စွာ ဖော်ပြရမှာဖြစ်ပြီး ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းတွေ လိုက်နာဖို့ လိုအပ်တာတွေ ကို အကြံပြုဖော်ပြပေးရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ GAAP နဲ့ပဲ စစ်ဆေးသည်ဖြစ်စေ၊ ISSAIs နဲ့ပဲ စစ်ဆေး သည်ဖြစ်စေ စစ်ဆေးသူများအနေနဲ့ Professional Judgement & Professional Skepticism အတတ်ပညာပိုင်းဆိုင်ရာ စဉ်းစားဆင်ခြင်သုံးသပ်

နိုင်မှုနဲ့ ပညာရှင်ဆန်တဲ့ သံသယရှိမှု/ သတိရှိမှု ကို စစ်ဆေးရေးလုပ်ငန်းစဉ် တစ်လျှောက်လုံးမှာ ကျင့်သုံးရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အတတ်ပညာပိုင်း ဆိုင်ရာ စဉ်းစားဆင်ခြင်သုံးသပ်နိုင်မှု အားကောင်း ရေးအတွက်ကတော့ သင့်လျော်တဲ့ သင်တန်း တက်ရောက်တာမျိုး၊ ဗဟုသုတလေ့လာဆည်းပူး တာမျိုး ဆောင်ရွက်ပြီး မိမိရဲ့ အတွေ့အကြုံများ အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် ဖြည့်ဆည်းနိုင်ပါတယ်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်ရှင်။

ဒေါ်ခင်ခင်သီ။ ဟုတ်ပါပြီ၊ လိုက်နာဆောင်ရွက် မှုစစ်ဆေးခြင်း (Compliance Audit) နဲ့ ပတ်သက် ပြီး ဒေါ်မြတ်ဖြူပြာကြည်က ပြည့်စုံစွာ ဆွေးနွေး ပြောကြားသွားတာဖြစ်ပြီး ကျွန်မတို့ Auditor များအနေနဲ့ များစွာဗဟုသုတရစေပါတယ်။ ဆက်လက်ပြီး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု စစ်ဆေး ခြင်း (Performance Audit) နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဒေါ်မြဇင် က ဆွေးနွေးပေးစေလိုပါတယ်။

ဒေါ်မြဇင်။ မင်္ဂလာပါရှင်၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု စစ်ဆေးခြင်း (Performance Audit) ဆိုတာဟာ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းတွေမှာ ချမှတ်ထားတဲ့စနစ်နဲ့ အစီအစဉ်များဟာ ဌာနရဲ့ရည်မှန်းချက်ကို ရရှိနိုင် မှု ရှိ၊ မရှိ၊ ထိရောက်အောင်မြင်မှုရှိ၊ မရှိ။ ဌာနကို လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ဖို့ ခွင့်ပြုထားတဲ့ Budget ကို ခြိုးခြံချွေတာစွာ/ စီးပွားရေးတွက်ခြေကိုက်စွာ (Economy)၊ စွမ်းဆောင်ရည်ပြည့်ဝစွာ(Efficiency)

ထိရောက်အကျိုးရှိစွာ (Effectiveness) အသုံးပြု ထားလားလို့ သီးခြားလွတ်လပ်တဲ့စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး (Supreme Audit Institution- SAI) က စစ်ဆေး ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုစစ်ဆေးရတာကတော့ အစိုးရ ဌာန၊အဖွဲ့အစည်းများဟာ နိုင်ငံတော်ရဲ့ဘဏ္ဍာငွေ ကို သုံးစွဲနေကြတာဖြစ်လို့ ရန်ပုံငွေကိုခြိုးခြံချွေတာ စွာ၊ စွမ်းဆောင်ရည်ပြည့်ဝစွာ၊ ထိရောက်အကျိုးရှိ စွာသုံးစွဲရဲ့လားလို့ စစ်ဆေးဖို့၊ အစီရင်ခံတင်ပြ ဖို့က စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတွေရဲ့ တာဝန်ဖြစ်ပါတယ်။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုစစ်ဆေးခြင်း (Performance Audit) ဆိုတာဟာ ကျွန်မတို့ စစ်ဆေးရေးဝန်ထမ်း များအတွက် အကြောင်းအရာအသစ်မဟုတ်ပါဘူး၊ ဟိုးအရင်ကတည်းက Performance Audit, Value for Money Audit, 3 Es Audit ဆိုတဲ့ အခေါ် အဝေါ်များနဲ့ စစ်ဆေးခဲ့ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အရင်က ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုရဲ့ ဘဏ္ဍာရေး ရှင်းတမ်းကို Financial Audit စစ်ဆေးနေရင်းနဲ့ အကြောင်းအရာ/ခေါင်းစဉ်တစ်ခုခုမှာ 3Es ဆိုင်ရာ ပြဿနာ၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုပိုင်း၊ စီမံခန့်ခွဲမှုပိုင်း လွဲချော်နေတဲ့ Area တွေရင် အဲ့ဒီ Area ကို Performance Audit View နဲ့ တစ်ပါတည်း ထည့်သွင်းစစ်ဆေးခဲ့ကြပါတယ်။ Financial Audit စစ်ဆေးနေရင်းနဲ့ ဆက်စပ်စစ်ဆေးတာဖြစ်လို့ Financial Audit စစ်ဆေးစဉ်မှာ Performance Audit ကိုတစ်စိတ်တစ်ပိုင်း(Partially)သာစစ်ဆေး ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ အဲ့ဒီအချိန်က Performance Audit ကို GAASS နဲ့အညီ စစ်ဆေးတာဖြစ်လို့ သီးခြား Plan ရေးဆွဲတာ၊ အစီရင်ခံစာ သီးခြား ထုတ်ပြန်တာတွေမရှိခဲ့ပါဘူး၊ အစီရင်ခံစာကိုလည်း

Financial Audit အတွက် ထုတ်ပြန်တဲ့ Report မှာ Performance Audit ပိုင်းဆိုင်ရာ တွေ့ရှိချက် တွေပေါင်းပြီးရေးသားထုတ်ပြန်ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်တည်းက Performance Audit ပိုင်း စစ်ဆေးရာမှာ လိုက်နာအသုံးပြုရမယ့် လမ်းညွှန်၊ ညွှန်ကြားချက်တွေ ရှိခဲ့ပြီးဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်မတို့ ရုံးဟာ International Organization of Supreme Audit Institutions(INTOSAI), Asia Organization of Supreme Audit Institution (ASOSAI), ASEAN Supreme Audit Institution (ASEANSAI) တို့ရဲ့အဖွဲ့ဝင် SAI တစ်ခုဖြစ်လို့ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး တွေ တစ်ပြေးညီ လိုက်နာကျင့်သုံးရမယ့် ISSAIs တွေကို INTOSAI က ထုတ်ပြန်ပြဋ္ဌာန်းပြီးတဲ့နောက် ကျွန်မတို့ရုံးရဲ့ စစ်ဆေးရေး လုပ်ငန်းကိုလည်း ISSAIs နဲ့အညီ ဆောင်ရွက်ဖို့လိုအပ်လာပါတယ်။ Performance Audit စစ်ဆေးရာမှာ လိုက်နာ ကျင့်သုံးရမယ့်စံ၊လမ်းညွှန်၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွေ ကတော့ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုစစ်ဆေးရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူ (ISSAI 300)နဲ့ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု စစ်ဆေးရေးဆိုင်ရာ စံ (ISSAI 3000) တို့ဖြစ်ပါ တယ်။ ဒါ့ပြင်ထပ်မံထုတ်ပြန်ထားတဲ့လမ်းညွှန်တွေ ရှိပါသေးတယ်။ Performance Audit ကို ISSAIs နဲ့အညီ စစ်ဆေးနိုင်ဖို့အတွက်၂၀၁၇ ခုနှစ်ကစပြီး Norway နိုင်ငံ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးရဲ့ နည်းပညာ အကူအညီနဲ့ Training, Workshop တွေ ကျင်းပ ပေးခဲ့ပါတယ်။ Norway နိုင်ငံစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှ Experts တွေက Training တွေပေး၊ Audit Topic ရွေးချယ်မှုများမှာ Coach လုပ်ပြီး Pilot Audit ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါတယ်။ စစ်ဆေးမယ့်ခေါင်းစဉ်

ရွေးချယ်တဲ့အဆင့်ကနေ Report ထုတ်ပြန်တဲ့ အဆင့်အထိ အနီးကပ် ကြီးကြပ်ပေးခဲ့ကြပါတယ်။ Performance Audit ကို ISSAIs နဲ့အညီ စစ်ဆေး နိုင်ဖို့၊ လေ့လာအသုံးပြုနိုင်ဖို့ ISSAI 300 , ISSAI 3000 တို့ကို ဘာသာပြန်ဆိုတာတွေ၊ နော်ဝေနိုင်ငံ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးရဲ့ နည်းပညာအကူအညီနဲ့ ၂၀၁၇ က ၂၀၁၉ ခုနှစ်ထိ ပြုလုပ်ခဲ့တဲ့ Workshop, Training တွေမှာ ဆွေးနွေးချက်တွေကို မှတ်တမ်း ပြုစုထုတ်ပြန်ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ Performance Audit အကြောင်းသိရှိနိုင်ဖို့၊ လက်တွေ့ဆောင်ရွက် နိုင်ဖို့ စာအုပ်၊မှတ်တမ်းတွေကို လေ့လာနိုင်အောင် ဒေသ ရုံးတွေထိ ဖြန့်ဝေပေးထားတာဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်မ တို့ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုစစ်ဆေးရာမှာ ISSAI 300, ISSAI 3000 တွေအပြင် ကျွန်မတို့ရုံးက ထုတ်ပြန်ထားတဲ့လမ်းညွှန်၊ ညွှန်ကြားချက်တွေကို လည်း လိုက်နာအသုံးပြုရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ပြင် ကျွန်မတို့ စစ်ဆေးမယ့် အကြောင်းအရာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းတွေက ထုတ်ပြန် ထားတဲ့ ဥပဒေ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွေကိုလည်း သိရှိထားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါမှသာ ဘယ် Area အတွက် ဘာ Law ရှိတယ်၊ အမိန့်ကြော်ငြာစာ/ ညွှန်ကြားချက်တွေရှိတယ်ဆိုတာသိနိုင်မှာဖြစ်ပြီး စစ်ဆေးရာမှာ စံသတ်မှတ်ချက်အဖြစ် အသုံးပြုလို့ ရမရလည်းသိနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။စံသတ်မှတ်ချက် ဆိုတာဟာစစ်ဆေးရမယ့်သူ တစ်နည်းအားဖြင့် ကျွန်မတို့ Auditor တွေအတွက် စိစစ်တိုင်းတာရ မယ့် ပေတံတစ်ခုဖြစ်ပြီး စစ်ဆေးခံရမယ့် ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်း (Auditee) အတွက်တော့ လိုက်နာ ကျင့်သုံးရမယ့် စံနှုန်းတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်မ

အနေနဲ့ ဆက်လက် ဆွေးနွေးချင်တာကတော့ ယခင် ကျွန်မတို့က GAASs နဲ့ စစ်ခဲ့တဲ့ Performance Audit နဲ့ ယခု ISSAIs နဲ့အညီ စစ်ဆေးတဲ့ Performance Audit ဘာကွာခြား သလဲ ဆိုတာပါဘဲ။ စစ်ဆေးရေး နည်းလမ်း၊ အထောက်အထားရယူမှုတွေကတော့ ထူးခြားစွာ ကွာခြားမှုမရှိပါဘူး။ Planning နဲ့ Reporting အပိုင်းမှာ အဓိက ကွာခြားသွားတာဖြစ်ပါတယ်။ ရှေ့မှာ ကျွန်မဆွေးနွေးခဲ့သလိုပါပဲ အရင်က Financial Audit စစ်နေရင်းနဲ့ 3Es ဆိုင်ရာ Risk Area တွေရင် Performance Audit Point of View နဲ့စစ်ခဲ့တယ်။ သူ့အတွက်သီးခြား Plan ရေးဆွဲမှု၊ Report ထုတ်ပြန်မှုတွေ မရှိခဲ့ပါဘူး။ ISSAIs နဲ့ အညီစစ်ဆေးရာမှာတော့တကယ့်ကို Systematic ကျစွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရပါတယ်။ ISSAIs နဲ့အညီ စစ်ဆေးနိုင်ဖို့ Plan တွေကို အချိန်ယူရေးဆွဲရပါ တယ်။ ဌာနမှ တာဝန်ရှိသူတွေကို မေးမြန်းမယ့် မေးခွန်းတွေကြိုတင်ပြင်ဆင်ရပါတယ်။ သတ်မှတ် ထားတဲ့ ပုံစံဇယားတွေအသုံးပြုနိုင်ဖို့ အချက် အလက်တွေ ရှာဖွေတာ၊ ဌာန အဖွဲ့အစည်းဆီက တောင်းခံတာတွေ လုပ်ရပါတယ်။ ရထားတဲ့ အချက်အလက်တွေကို Analysisပြုလုပ်ရပါတယ်။ အဲဒီလိုအသေးစိတ်ဆောင်ရွက်ရတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ISSAIs နဲ့အညီစနစ်တကျ စစ်ဆေးနိုင်ဖို့၊ Report ရေးနိုင်ဖို့ အချိန်ယူဆောင်ရွက်ရကြောင်း ဆွေးနွေးလိုပါတယ်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်ရှင်။

ဒေါ်ခင်ခင်သီ။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု စစ်ဆေးခြင်း (Performance Audit) နဲ့ပတ်သက် ပြီး ဒေါ်မြဇင် က ပြည့်စုံစွာ ဆွေးနွေးပြောကြား

သွားတာဖြစ်ပါတယ်။ဆက်လက်ပြီးISSAIs based Financial Audit နဲ့ပတ်သက်ပြီးPilot Audit ဆောင်ရွက်ခဲ့မှုနှင့်လက်တွေ့စစ်ဆေးဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေများကို ဒေါ်သန္တာဖြူအေး က ဆွေးနွေး ပေးစေလိုပါတယ်။

ဒေါ်သန္တာဖြူအေး။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးအနေနဲ့ Financial Audit ၊ Compliance Audit ၊ Performance Audit ကို စစ်ဆေးလျက်ရှိပါတယ်။ အဲ့ဒီ Audit Type တွေ အနက် Financial Audit ကဌာနအဖွဲ့အစည်းများ ရဲ့ ရသစစာရင်း၊ နှစ်ချုပ်စာရင်းကို ပုံမှန်နှစ်စဉ် စစ်ဆေးသည့် Regulatory Audit ဖြစ်ပါတယ်။ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများက တစ်နှစ်အတွင်း ဆောင် ရွက်ထားတဲ့စာရင်း၊ အထောက်အထားတွေကို စစ်ဆေးရေးဝန်ထမ်းအင်အား၊ ရရှိတဲ့အချိန် စတဲ့ resource တွေပေါ် မူတည်ပြီး ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်း စစ်ဆေးခြင်းမဟုတ်ဘဲ မှားယွင်းမှု၊ မသမာမှုရှိနိုင် တဲ့ နေရာတွေကို Risk based Approach နဲ့ ရွေးချယ်စစ်ဆေးခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ဆေးရာမှာ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းတွေရဲ့ ရသစ စာရင်း၊ နှစ်ချုပ် စာရင်းတွေဟာ True and Fair သင့်တင့် လျောက်ပတ်မှုရှိကြောင်း စာရင်းစစ်ထင်မြင်ယူဆ ချက်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ရသစစာရင်း၊ နှစ်ချုပ်စာရင်းများဟာ လုံးဝမှန်ကန် တယ် (Absolutely Assurance) လို့ ဆိုလိုတာ မဟုတ်ဘဲ Reasonable Assurance ဆီလျော် သင့်မြတ်တဲ့ ခိုင်မာသေချာမှုရှိတယ်လို့ ဆိုတာ ဖြစ်ပါတယ်။ GAASs ကနေ ISSAIs ကို စတင် လက်တွေ့ကျင့်သုံးခဲ့တာကို ဆက်ပြီးပြောချင်ပါ

တယ်၊ ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်လောက်မှာ Development Partner အဖွဲ့ အစည်းတစ်ခုဖြစ်တဲ့ Asian Development Bank က သူတို့ချေးငွေ၊ ထောက်ပံ့ငွေရယူထားတဲ့ စီမံကိန်းတွေအတွက် ISSAIs based Financial Audit စစ်ဆေးပေးရန် ရုံးကို စကမ်းလှမ်းလာခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ Project ၂ ခုကို Pilot Audit ဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်တဲ့ ဒေသက စာရင်းစစ်ရုံးဝန်ထမ်းများနဲ့ ရုံးချုပ်ဝန်ထမ်းတွေကို Technical Assistance အနေနဲ့ သင်တန်းပို့ချပေးခဲ့ပါတယ်။ စစ်ဆေးခဲ့တဲ့ စီမံကိန်းတစ်ခုက ရန်ကုန်၊ မန္တလေး၊ မကွေး၊ စစ်ကိုင်းမှာဆောင်ရွက်တာပါ။ ဒေသစာရင်းစစ်ရုံးက ဝန်ထမ်းတွေလည်း အားတက်သရော ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါတယ်။ Theory နဲ့ လက်တွေ့ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ခဲ့တာပါ။ ရုံးချုပ်နဲ့ ဒေသအပြန်အလှန်ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခဲ့ရပါတယ်။ ဒေသရုံးတွေရဲ့ ISSAIs နဲ့အညီ ဆောင်ရွက်ထားမှုကိုလဲ ဒေသအထိ သွားရောက်စစ်ဆေးခဲ့ပါတယ်။ နောက်ပိုင်းမှာ EU ရဲ့ အထောက်အပံ့နဲ့ ISSAIs ဆိုင်ရာ သင်တန်းပေးပြီး ဆင့်ပွားသင်တန်းတွေ ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါတယ်။ Roll out plan ချမှတ်ပြီး တစ်နိုင်ငံလုံး ISSAIs based စစ်ဆေးနိုင်ရေးဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။ ရုံးချုပ်အနေနဲ့ Roll out plan အရ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်စာရင်းများကို ISSAIs based စတင်အသုံးပြုနိုင်ဖို့ ဌာနတွေ ရွေးချယ်ခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ဌာနအဖွဲ့အစည်းအားလုံးကို ISSAIs based နဲ့စစ်ဆေးနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဌာနအဖွဲ့အစည်းအားလုံးရဲ့ ပုံမှန် Audit နဲ့ ပြည်ပ

ချေးငွေ/ ထောက်ပံ့ငွေ/ အကူအညီရငွေနဲ့ ဆောင်ရွက်တဲ့ စီမံကိန်းအများစုကို ISSAIs based စစ်ဆေး တာဖြစ်ပါတယ်။ အချို့ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းရဲ့ Request Letter အရ စစ်ဆေးတဲ့ ရန်ပုံငွေစာရင်း၊ ဘဏ်အဝင်အထွက်စာရင်း၊ အထူးစစ်ဆေးပေးရတာမျိုးဆိုလျှင် စစ်ဆေးမှု သဘောသဘာဝအရ GAAS ဖြင့်သာ စစ်ဆေးနိုင်သေးကြောင်း ဆွေးနွေးလိုပါတယ်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

ဒေါ်ခင်ခင်သီ။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ISSAIs based Financial Audit ကို ကျွန်မတို့ရုံးမှာ စတင်စစ်ဆေးမှုကရခဲ့တဲ့အတွေ့အကြုံတွေကို ဒေါ်သန္တာဖြူအေးကပြောပြသွားတာ ဗဟုသုတတွေရရှိစေပါတယ်။ ဆက်လက်ပြီး EU ရဲ့ Roll out Plan အရ Financial Audit စစ်ဆေးမှုတွေကို ဒေါ်ငြိမ်းငြိမ်းဝင်းက ဆွေးနွေးပေးစေလိုပါတယ်။

ဒေါ်ငြိမ်းငြိမ်းဝင်း။ EU ရဲ့ Technical Assistance နဲ့ ISSAIs based Financial Audit ဆောင်ရွက်မှုက ၂/၂၀၁၈ လမှာ ဥရောပသမဂ္ဂ (EU) နဲ့ OAG (ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးနဲ့တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး) တို့အကြား “OAGM Independence, Mandate, Organization, HR and Future Strategy Options” အမည်ဖြင့် Conference - ၂ ရက် ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီ Conference မှာ OAG ကို SWOT Analysis လုပ်ခြင်းနဲ့ Strategic Plan ရေးဆွဲခြင်း၊ Performance Assessment Framework ချမှတ်ခြင်း၊ HR နဲ့ ဆိုင်တဲ့ Policy နဲ့ Management plan၊ Training & Development Plan တွေ ရေးဆွဲခြင်း၊ Financial Audit အတွက် Training ပေးခြင်းနဲ့

Training materials ပြုစုခြင်း၊ လေ့လာရေးခရီးနဲ့ နိုင်ငံတကာသင်တန်းပေးခြင်း၊ OAG ရဲ့ Manual ကိုဘာသာပြန်ပေးခြင်းတို့ ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါတယ်။

ဒါ့ပြင် “Myanmar Institutional Strengthening and Policy Dialogue Support (My Governance)” အစီအစဉ် နဲ့ OAG ရဲ့ HR ပိုင်း၊ Strategy ရေးဆွဲမှုပိုင်းနဲ့ Financial Audit ပိုင်း ဆိုင်ရာ Strategic Plan အကောင်အထည်ဖော်ရာ မှာ ပံ့ပိုးကူညီပေးဖို့ ToR ကို EU နဲ့ OAG တို့ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဧပြီလမှာ သဘောတူခဲ့ကြပါတယ်။

ToR အရ ဆောင်ရွက်မယ့်လုပ်ငန်း ၃ ခုမှာ ပထမ တစ်ခုကတော့ Organizational and Strategy Development ပိုင်းပံ့ပိုးပေးခြင်းမှာ OAG ရဲ့ (၅)နှစ်တာ Strategy အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ Monitoring & Reporting framework ရေးဆွဲမှု၊ ၅ နှစ် Strategy ကာလနဲ့ကိုက်ညီတဲ့ Technical Assistance ပေးဖို့ဖြစ်ပါတယ်။ ဒုတိယ တစ်ခု ကတော့ Financial Audit Manual နဲ့ Training များဆောင်ရွက်ခြင်းမှာ FA manual နဲ့ Program ကိုအကောင်အထည်ဖော်ဖို့ Practical guidelines ရေးဆွဲပေးခြင်း၊ Financial Audit အတွက် Roll out plan ဆွဲခြင်းနှင့် Financial Audit Training Plan ရေးဆွဲပေးခြင်းတို့ ဖြစ်ပါတယ်။

တတိယ တစ်ခုကတော့ HR ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနဲ့ Training programme ရေးဆွဲမှုတို့မှာ ပံ့ပိုးပေးခြင်းဖြစ်ပြီး HR development plan နဲ့ Staff competency framework ၊ HR Training Plan တို့ ရေးဆွဲခြင်း၊ Change Champions များကို Training ပေးခြင်း၊ HR ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကို စုစည်းဆောင်ရွက်

ခြင်းတို့ဖြစ်ပါတယ်။ ToR ပါ Financial Audit နဲ့ဆိုင်တဲ့ကဏ္ဍအတွက် EU နဲ့ OAG တို့အကြားမှာ OAG ရဲ့ လက်ရှိ Financial Audit အတွက် INTOSAI Standard ကို လိုက်နာဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေကို သိရှိနားလည်စေဖို့ ဆွေးနွေးခြင်း၊ ISSAIs based Financial Audit Pilot အတွက် အချိန်ဇယား သတ်မှတ်ခြင်း၊ Pilot Audit မှာ ပါဝင် မယ့်ဝန်ထမ်းတွေနဲ့ Classroom based training ပြုလုပ်ခြင်း၊ Pilot Audit အတွက် Audit plan ကို Finalize လုပ်ခြင်း၊ Training များ လျာထားခြင်း နဲ့ Roll out plans ကို အပြီးသတ် ရေးဆွဲခြင်း တွေ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါတယ်။

EU ရဲ့ Technical Assistance နဲ့ ISSAIs based Financial Audit ကို ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ကစပြီး Pilot Audit လုပ်ဖို့ ရုံးချုပ်မှ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်း ၇ ခုနဲ့ နေပြည်တော်စာရင်းစစ်ရုံးမှဌာန၊အဖွဲ့အစည်း ၁ ခု စုစုပေါင်း ၈ ခုကို ၂၀၁၈ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်မှ ဒီဇင်ဘာလ အတွင်း ရွေးချယ်စစ်ဆေးခဲ့ပါတယ်။ ဒါ့ပြင် ရုံးချုပ် သာမက တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်တွေမှာပါ ISSAIs based Financial Audit ဆောင်ရွက်မယ့် Roll out Plan ကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလမှာ EU က ဖြန့်ဝေခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီ Roll out plan မှာ ရုံးချုပ်နဲ့ နေပြည်တော်စာရင်းစစ်ရုံး သာမက ကချင်ပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး၊ ချင်းပြည်နယ် စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးနဲ့ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတို့ကပါ ဝန်ထမ်းအင်အား၊ စစ်ဆေးရမယ့် ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းအရေအတွက်နဲ့ သီးခြားတည်ရှိတဲ့ စာရင်းစစ်ရုံးအရေအတွက်တို့ အရ ရှုပ်ထွေးမှုပေါ်မူတည်ပြီး size ကို Large,

Medium, Small ခွဲခြားကာ Pilot audit ပြုလုပ် ဖို့လျာထားခဲ့ပါတယ်။ Roll out plan အရ ISSAIs based FA ကို ရုံးချုပ်နဲ့ နေပြည်တော်စာရင်းစစ်ရုံး တို့မှာ ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ကစ၍ Pilot Audit ဆောင်ရွက်မှာဖြစ်ပြီး ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာ ရေးနှစ်မှာ ၁၀၀% ပြီးစီးဖို့ လျာထားခဲ့ပါတယ်။ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှာ ၂၀၁၈ ခုနှစ်က စတင်ဖို့ လျာထားခဲ့ရာမှာ တိုင်းရုံးသာ ပါဝင်ပြီး ခရိုင်ရုံးတွေ မပါဝင်ခဲ့ပါဘူး။ ခရိုင်ရုံးတွေ ကို ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှသာ လျာထားခဲ့ ပါတယ်။ ကချင်ပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးနဲ့ ချင်းပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတို့ကို ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှလျာထားပါတယ်။ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ် စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတွေက ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှာ ၁၀၀% ပြီးစီးဖို့ လျာထားပါ တယ်။ Roll out plan ရေးဆွဲမှုကို EU/GOPA အဖွဲ့ က Expert တွေနဲ့အတူ ရုံးချုပ်နဲ့ နေပြည်တော် စာရင်းစစ်ရုံးမှာ ဆောင်ရွက်ခဲ့တဲ့ ISSAIs based Pilot Financial Audit အပေါ် ISSAIs Compliant Financial Audit ကူးပြောင်းဖို့ Roll out plan ရေးဆွဲခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ အရွယ်အစားကြီးမားတဲ့ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး နဲ့ ရှမ်းပြည်နယ်တို့ကို ကိုယ်စားပြုပြီး ရန်ကုန် တိုင်းဒေသကြီးစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးက လည်းကောင်း၊ အလယ်အလတ်အရွယ်အစားရှိတဲ့ မကွေးတိုင်း ဒေသကြီး၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ ရခိုင်ပြည်နယ်နဲ့ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတို့ကို ကိုယ်စားပြုပြီး ကချင်ပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးကလည်းကောင်း၊ အရွယ်အစားသေးတဲ့ ကယားပြည်နယ်၊ ကရင်

ပြည်နယ်၊ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးနဲ့ မွန်ပြည်နယ် တို့ကိုကိုယ်စားပြုပြီး ချင်းပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ် ရုံးကလည်းကောင်း Roll out plan ရေးဆွဲခဲ့ကြပါ တယ်။ ISSAIs နဲ့ အညီ စစ်ဆေးမှုကတော့ ရုံးချုပ် မှာ ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ၁၀၀% စစ်ဆေးခဲ့ပြီး ဒေသရုံးများကတော့ Roll out plan အတိုင်း ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နေကြတာ သိရပါ တယ်။ Financial Audit Roll out plan အရ EU ရဲ့ အကူအညီနဲ့ဆောင်ရွက်တဲ့ Pilot audit နဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး ရုံးချုပ်နဲ့ နေပြည်တော်စာရင်းစစ်ရုံး မှာ ၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် Pilot audit planning ပိုင်းဆွေးနွေးခြင်းနဲ့ Audit completion အတွက် Classroom based training ကျင်းပခြင်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှာ ၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွက် Pilot audit planning အတွက် ဆွေးနွေးခြင်းနဲ့ Training ပေးခြင်း၊ Completion အတွက် Classroom based training ကျင်းပခြင်း၊ ကချင်ပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး၊ ကရင်ပြည်နယ် စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတို့မှာ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် အတွက် Pilot audit planning အတွက် ဆွေးနွေး ခြင်းနဲ့ Training ပေးခြင်းတို့အပြင် Completion အတွက် Classroom based training ကျင်းပခြင်း တို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါတယ်။ Update ပြုလုပ် ထားတဲ့ Financial Audit Practical Guide ကို ဖြန့်ဝေပေးပြီး ကချင်ပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး၊ ကရင်ပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးနဲ့ ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီးစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတို့မှာ Workshop တွေ ကျင်းပပေးခြင်း၊ Training for Trainers ကို ရုံးချုပ် အနေနဲ့ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လမှာ ပြုလုပ်ပြီး

ကချင်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး တို့မှာ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလမှာ ကျင်းပခဲ့ကြ ကြောင်းဆွေးနွေးလိုပါတယ်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

ဒေါ်ခင်ခင်သီ။ ISSAIs based Financial Audit ကို EUရဲ့ Roll out Plan အတိုင်း ရုံးချုပ်နဲ့ ဒေသ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှာ အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့တာ တွေကို ဒေါ်ငြိမ်းငြိမ်းဝင်းက ပြောပြသွားတာဖြစ် ပါတယ်။ ဒီစကားပိုင်းဆွေးနွေးပွဲမှာ Online မှ တစ်ဆင့် ပါဝင်ဆွေးနွေးပေးမှာကတော့ ကချင် ပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဒေါ်ခင်သန်းကြည်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒေါ်ခင်သန်းကြည် အနေနဲ့ ISSAIs based Financial Audit စစ်ဆေး ခဲ့တဲ့ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်မှု အတွေ့အကြုံလေး တွေကို ဆွေးနွေးပေးစေလိုပါတယ်။

ဒေါ်ခင်သန်းကြည်။ မင်္ဂလာပါရှင်၊ ကျွန်မတို့ ကချင် ပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးအနေနဲ့ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှာ ISSAIs based Financial Audit ကို Pilot အဖြစ် ဌာန/အဖွဲ့အစည်း (၆) ခု ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။ Pilot Audit အဖြစ် ပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးက စစ်ဆေးရတဲ့ ဌာန (၂) ခု၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်စာရင်းစစ်ရုံးက စစ်ဆေးရ တဲ့ ဌာန(၂)ခုနဲ့ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်စာရင်းစစ်ရုံးက စစ်ဆေးရတဲ့ ဌာန (၂) ခု တို့ကို ပြည်နယ်/ ခရိုင်/ မြို့နယ်စာရင်းစစ်ရုံးက ဝန်ထမ်းများ၊ ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတွင် သင်တန်းတက်ရောက်ခဲ့တဲ့ ဝန်ထမ်းတွေ၊ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်တွေရဲ့အကူအညီ နဲ့ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။ ဌာနရွေးချယ်မှုကတော့ ပြည်နယ်ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဦးစီး ဌာနဟာ ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေ ကျခံသုံးစွဲ

ပြီး ရသစ-၆ ရေးဆွဲခြင်း၊ ပြည်နယ်လျှပ်စစ် အင်ဂျင်နီယာရုံးဟာ ပြည်ထောင်စုနဲ့ ပြည်နယ် ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေ နှစ်မျိုးလုံး သုံးစွဲသော်လည်း ရသစ-၆ ရေးဆွဲမှုမရှိဘဲ ငွေစာရင်းရှင်းတမ်းသာ ရေးဆွဲခြင်း၊ မြန်မာ့စီးပွားရေး ဘဏ်ခွဲဟာ ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေကို သုံးစွဲပြီး နှစ်ချုပ် စာရင်းရေးဆွဲတဲ့ဌာနဖြစ်ခြင်း၊ မြို့နယ်စည်ပင် သာယာရေးအဖွဲ့ဟာ ရငွေပေါ် အခြေခံတဲ့ဌာန ဖြစ်ပြီး ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေက ကျခံသုံးစွဲခြင်း၊ မြို့နယ်အခွန်ဦးစီးဌာနဟာ ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာ ရန်ပုံငွေဖြစ်ပြီး ရငွေအဓိကကောက်ခံတဲ့ ဌာနဖြစ် ခြင်း၊ မြို့နယ်အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန ဟာ ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေ အရ/ အသုံးများတဲ့ ဌာနဖြစ်ခြင်း စတဲ့ မတူညီသော အခြေခံအချက် အလက်များအရ ရွေးချယ်ပြီး Pilot Audit ပြုလုပ် ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ Pilot Audit ပြုလုပ်ရာမှ ကြုံတွေ့ ရတဲ့အခက်အခဲတွေကို ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ် ရုံးမှာ သင်တန်းဆရာအဖြစ် တက်ရောက်ခဲ့တဲ့ ဝန်ထမ်းတွေ၊ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်တွေနဲ့ ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းအတည်ပြုကာ အစီရင်ခံစာတွေကိုထုတ်ပြန် ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီဌာနတွေအပြင် မိမိတို့ စစ်ဆေးခဲ့ တဲ့ ဌာန (၄)ခုရဲ့ အစီရင်ခံစာများကို ကျွမ်းကျင် ပညာရှင်တွေထံ ပေးပို့ပြီး ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ တွင် Online နဲ့ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါတယ်။ ကျွန်မတို့ရုံး ရဲ့ ၂၀-၅-၂၀၂၀ ရက်စွဲပါစာနဲ့ ISSAIs based Financial Audit စစ်ဆေးရာမှာ ကြုံတွေ့ရတဲ့ အခက်အခဲများနဲ့ စာရင်းစစ်ထင်မြင်ယူဆချက် ပေးရမှုအပိုင်းတို့ကိုတင်ပြထားပါတယ်။ ကျွမ်းကျင် ပညာရှင်များရဲ့ အကြံပြုချက်အရ ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာ

ရန်ပုံငွေ ကျခံသုံးစွဲတဲ့ ဌာနတွေအတွက် ပြည်နယ် အဆင့်ဌာနတွေကို စစ်ဆေးတဲ့အခါ ရသစ- ၁ အပေါ် Audit Opinion ပေးသင့်ကြောင်း ပါရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ပြည်နယ်အဆင့်ဌာနတွေကို စစ်ဆေးတဲ့အခါ Materiality Level တွက်ချက်ခြင်း၊ Performance Materiality တွက်ချက်ခြင်း၊ Sampling တွက်ချက်ရွေးချယ်ခြင်းနဲ့ လုပ်ငန်း အမှန်ဆောင်ရွက်မှုတို့ကို ပြည်နယ်ရုံးတစ်ရုံးတည်း အတွက်သာ ဆောင်ရွက်ရတာဖြစ်ပြီး ရသစ- ၁ အပေါ် Opinion ပေးရပါက ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ခရိုင်/ မြို့နယ်အားလုံးရဲ့ အစီရင်ခံစာတွေကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမှာဖြစ်လို့ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ဖို့ ခဲယဉ်းတဲ့အပြင် မလိုအပ်ဟု ထင်မြင်ပါကြောင်း သုံးသပ်ပြန်ကြားခဲ့ပါတယ်။ ဒါ့ပြင် မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်ရဲ့ လက်ကျန်ရှင်းတမ်းမှာ ဝင်ငွေ၊ အသုံးစရိတ်စာရင်းနဲ့ လက်ကျန်ရှင်းတမ်း တွေပါဝင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ၎င်းတို့နှစ်ခုကြားမှာ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်သဘောအရ ဆက်နွယ်မှုမရှိခြင်း၊ လက်ကျန်ရှင်းတမ်းမှာ သီးခြားရန်ပုံငွေ၊ မတည်ရင်းနှီးငွေတန်ဖိုးတွေမပါလို့ ပြည့်စုံမှုမရှိခြင်းကြောင့် Opinion ပေးခြင်းမှ ချန်လှပ်ပြီး ဝင်ငွေ အသုံးစရိတ်ပေါ်တွင်သာ Opinion ပေးခဲ့ပါတယ်။ ISSAIs based နဲ့ စစ်ဆေးနိုင်ဖို့ ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှာ သင်တန်းတက်ရောက်ခဲ့တဲ့ Pilot Audit အဖွဲ့များနဲ့ ညှိနှိုင်းကာ သက်ဆိုင်ရာ ခရိုင်အသီးသီးမှာ သင်တန်းဖွင့်လှစ်ပြီး စတင် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ISSAIs based Audit ကို Roll out plan အရ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှာ ရာနှုန်းပြည့်အကောင်အထည်

ဖော်နိုင်ဖို့ လျာထားမှုမှာ Roll out plan ရေးဆွဲစဉ် စစ်ဆေးရမည့်အဖွဲ့အစည်း ၇၆၄ ခု ရှိသော်လည်း ဘဏ္ဍာရေးရှင်းတမ်း ရေးဆွဲမှုမရှိတဲ့ ဌာနတွေ ချန်လှပ်ပြီး ဘဏ္ဍာရေးရှင်းတမ်းဆွဲတဲ့ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်း ၅၈၀ မှာ ပထမနှစ် (၅၁)ဖွဲ့ ၉%၊ ဒုတိယနှစ် (၁၈၉) ဖွဲ့ ၃၃%၊ တတိယနှစ်(၃၂၀) ဖွဲ့ ၅၅%၊ စတုတ္ထနှစ်(၄၅၀)ဖွဲ့ ၇၈%၊ ပဉ္စမနှစ်(သို့) နောက်ဆုံးနှစ်မှာ (၅၈၀) ဖွဲ့ ၁၀၀% ဖြင့် ရေးဆွဲထားပါတယ်။ အမှန်အကောင်အထည်ဖော်မှုမှာ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် လျာထားအဖွဲ့အစည်း (၅၁) ခုမှာ ၁၀၀%၊ ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် အတွက်လျာထား(၁၈၉)ဖွဲ့အပေါ်(၁၈၈)ဖွဲ့ ၉၉.၅% စစ်ဆေးနိုင်ခဲ့ပြီး လက်ရှိ ၂၀၂၀-၂၀၂၁ လျာထား (၃၂၀)ဖွဲ့အနက်(၉၅)ဖွဲ့အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့ပြီး ၃၀%သို့ရောက်ရှိပြီးဖြစ်ပါတယ်။လျာထားချက် ပြည့်မီရေးအတွက် ကြိုးပမ်းလျက်ရှိပါကြောင်း ဆွေးနွေးပြောကြား လိုပါတယ်။

ဒေါ်ခင်ခင်သီ။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ကချင်ပြည်နယ် စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးက ISSAIs based Financial Audit ကို လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ခဲ့တဲ့ အတွေ့အကြုံလေးတွေကို ဆွေးနွေးပေးတာပြည့်စုံပါတယ်။ အမှန်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ရတာတွေကို သိရှိရပြီး ဗဟုသုတတွေလည်း အများကြီးရပါတယ်။ ဆက်လက်ပြီး ဒီစကားဝိုင်း ဆွေးနွေးပွဲလေးကို Online မှတစ်ဆင့် ပါဝင် ဆွေးနွေးပေးမှာကတော့ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဒေါ်ခင်မာချို ဖြစ်ပါတယ်။ ဒေါ်ခင်မာချို အနေနဲ့ ISSAIs based Financial Audit ကို လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ရာမှာ

ရရှိခဲ့တဲ့အတွေ့အကြုံ၊ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုလေးတွေနဲ့ ISSAIs နဲ့စစ်ဆေးမှုမှ ရရှိတဲ့ အားသာချက်ကို ဆွေးနွေးပေးစေလိုပါတယ်။

ဒေါ်ခင်မာချို။ ဟုတ်ကဲ့ပါ ဒုချုပ် ဒေါ်ခင်ခင်သီ ကျေးဇူးပါရဲ့၊ Generally Accepted Auditing Standards(GAASs)မှ International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAIs) သို့ ကူးပြောင်း ဆောင်ရွက်ရာမှာ တွေ့ကြုံရတဲ့ အားသာချက်နှင့်အခက်အခဲကတော့ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးအနေနဲ့ ISSAIs based Financial Audit ကို EU အကူအညီရယူပြီး Pilot အဖြစ် ၂၀၁၈ ခုနှစ် Mini Budget ကာလအတွက် ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်း ၈ ခု (၀.၅%)ကို စတင်စစ်ဆေးခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအတွေ့အကြုံကစပြီး ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် တိုင်းဒေသကြီး/ခရိုင်/ မြို့နယ် စာရင်းစစ်ရုံးရှိ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်း ၂၃၄ ခု (၁၃%) လျာထားပြီး အခု ၃/၂၀၂၂ လထိ ၁၉၀ ခု (၁၁%) စစ်ဆေးခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်း ၅၇၇ ခု (၃၃%)လျာထားတာ ၄၇၈ ခု (၂၈%) စစ်ဆေးနိုင်ခဲ့ပြီး ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ၉၃၄ ခု (၅၄%) လျာထားပြီး ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် (၄)လကာလအတွက် ၄၁၆ ခု(၂၄%)၊(၈)လကာလအတွက် ၇၁ ခု(၄%)နှင့် ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တစ်နှစ်လုံးအတွက် ၄၅ ခု (၃%) စစ်ဆေးနိုင်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါတယ်။ တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ်ပိုလျာထားခဲ့ပြီး ပိုမိုစစ်ဆေးနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ Roll Out Plan အရ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှာ ၁၀၀% စစ်ဆေးနိုင်ဖို့မျှော်မှန်းထားပါတယ်။ ISSAIs အခြေပြု

စစ်ဆေးခြင်းကို ပြောင်းလဲဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် စစ်ဆေးရေးဝန်ထမ်းတွေအနေနဲ့ နိုင်ငံတကာစံကို အခြေပြုစစ်ဆေးမှုနဲ့ တစ်ပြည်းပြည်း ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုရှိလာပါတယ်။ ISSAIs အခြေပြုစစ်ဆေးတဲ့အခါ Audit Plan ရေးဆွဲနိုင်ဖို့ အဖွဲ့အစည်းကို Survey သွားရောက်ခြင်း၊ ယခင်နှစ်အစီရင်ခံစာများကိုလေ့လာခြင်း၊ ဌာနအဖွဲ့အစည်းမှ အချက်အလက်များတောင်းခံခြင်း စသည်ဖြင့် ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းအကြောင်း နားလည်အောင် ဦးစွာပြုလုပ်ကြရပါတယ်။ ယခင်စစ်ဆေးစဉ်ကလည်း Audit Plan ဆွဲနိုင်ဖို့ အဖွဲ့အစည်းအကြောင်း နားလည်အောင်လေ့လာပြီးဆွဲရတာဖြစ်ပေမယ့် ISSAIs မှာတော့Audit Plan ထဲမှာကိုအဖွဲ့အစည်းအကြောင်း (ဖွဲ့စည်းပုံ၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု၊ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေ၊ လိုက်နာရတဲ့ ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်း၊ စာရင်းထိန်းသိမ်းထားရှိမှုစနစ် စသည်ဖြင့်) ပြည့်စုံစွာဖော်ပြရပြီး ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းရဲ့ သဘောသဘာဝ၊ ယခင်နှစ် စစ်ဆေးမှုအတွေ့အကြုံတွေအပေါ် အခြေခံပြီး Risk ဖြစ်နိုင်တဲ့ ဧရိယာကို သတ်မှတ်၊ Material Account Area (အရေးပါတဲ့ စာရင်းနယ်ပယ်) ၊ Non- Material Account Area (အရေးမပါတဲ့ စာရင်းနယ်ပယ်) ခွဲခြားသတ်မှတ်ပြီး ရေးဆွဲရတာဖြစ်လို့ စစ်ဆေးသူတွေအနေနဲ့ စစ်ဆေးသင့်တဲ့နယ်ပယ်ကို ဘယ်လိုအချက်တွေအပေါ် အခြေခံပြီး ရွေးချယ်သတ်မှတ်ထားတယ်ဆိုတာကို ပေါ်လွင်စေသလို မှတ်တမ်းတင်ပြီး သားလည်းဖြစ်စေပါတယ်။ အစီရင်ခံစာရေးသားရာမှာလည်း ခြွင်းချက်ပြုစာရင်းစစ်ထင်မြင်ယူဆချက်ပေးရမယ့်ပုံစံ၊ ခြွင်းချက်မဲ့စာရင်းစစ်ထင်မြင်

ယူဆချက်ပေးရမယ့်ပုံစံ စသည်ဖြင့် ISSAIs အခြေပြုအစီရင်ခံစာမှာပါဝင်ရမယ့်ခေါင်းစဉ် (စာရင်းစစ်ထင်မြင်ယူဆချက်၊ ထင်မြင်ယူဆချက်ပေးရန်အခြေခံအချက်များ၊ အလေးထားဂရုပြုသင့်သည့်အချက်များ၊ ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံးဆိုင်ရာစာရင်းများရေးဆွဲခြင်းနဲ့စပ်လျဉ်းတဲ့ စီမံခန့်ခွဲသူများ၏တာဝန်များ၊ ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံးဆိုင်ရာစာရင်းများကို စစ်ဆေးရသော စစ်ဆေးသူများ၏တာဝန်များ) ကို သတ်မှတ်ထားပြီးဖြစ်လို့ အစီရင်ခံစာဖော်ပြမှုကို တစ်သမတ်တည်း (Consistent) ဖြစ်စေပါတယ်။ အစီရင်ခံစာမှာ စစ်ဆေးသူများရဲ့ တာဝန်ရှိမှုအပိုင်း၊ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းရဲ့ တာဝန်ရှိမှုအပိုင်းတွေကိုဖော်ပြထားလို့ ဘဏ္ဍာရေးရှင်းတမ်းတွေနဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး ဌာနတွေမှာ ဘယ်လိုတာဝန်ရှိတယ်ဆိုတာ တစ်ပါတည်း အသိပေးပြီးသားဖြစ်စေပါတယ်။ အခြားဖော်ပြချက်တွေ မပါတော့ဘဲ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းကို အကြံပြုပေးလိုတဲ့အချက်ကိုပဲစံသတ်မှတ်ချက်၊ ဖြစ်ရသည့်အကြောင်းအရင်းနဲ့ သုံးသပ်ချက်၊ စီမံခန့်ခွဲသူရဲ့ ရှင်းလင်းတင်ပြချက်တွေကိုဖော်ပြထားလို့ အစီရင်ခံစာရေးသားမှုကိုကျစ်လျစ်စေပါတယ်။ တွေ့ကြုံရတဲ့ အခက်အခဲကတော့ ISSAIs အရ Audit Plan ရေးဆွဲရာမှာ GAASs နဲ့ စစ်တဲ့ အချိန်မှာရေးဆွဲရတဲ့ Audit Plan ထက်တော့ အချိန်ပိုပေးရပါတယ်။ ISSAIs အရ Audit Plan ကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံနဲ့ အစီအစဉ်တကျရေးဆွဲနိုင်မှု အားနည်းနေပါသေးတယ်။ ISSAIs အခြေပြုစစ်ဆေးခြင်းနဲ့ တစ်ဖြည်းဖြည်း ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှု ရှိလာပေမယ့်လည်း စစ်ဆေးရေးဝန်ထမ်းအားလုံးကတော့ ISSAIs အရ Audit Plan

ကိုပိုမိုကောင်းမွန်ပြည့်စုံစွာရေးဆွဲနိုင်ဖို့ Risk Area ကို မှန်ကန်စွာသတ်မှတ်နိုင်ပြီး စစ်ဆေးသင့်တဲ့ဧရိယာကို ရွေးချယ်နိုင်ဖို့၊ ပိုပြီးကျွမ်းကျင်မှုရှိလာဖို့အတွက် ဆက်လက်လေ့လာသင်ယူရဦးမှာဖြစ်ပါတယ်။ နှစ်ချုပ်မှာပါတဲ့ ကိန်းဂဏန်းတွေအပေါ်အခြေခံပြီး Material Account Area နှင့် Non Material Area ရွေးချယ်သတ်မှတ်ရာမှာ အချို့သောတန်ဖိုး (ဥပမာ-ဝင်ငွေ) ဟာ ပမာဏနည်းလို့ Non Material Area မှာပါဝင်ပေမယ့် အဲဒီတန်ဖိုးဟာ ဖြစ်သင့်တဲ့ပမာဏမဟုတ်လို့ နည်းနေတာ၊ ဒါကြောင့် စစ်ဆေးရာမှာ မရွေးချယ်မိလို့ စစ်ဆေးတဲ့သူအနေဖြင့် Risk ဖြစ်သွားမှာတော့ သတိပြုဆောင်ရွက်သင့်ပါတယ်လို့ ဆွေးနွေးလိုပါတယ်။

ဒေါ်ခင်ခင်သီ။ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဒေါ်ခင်မာချိုက Generally Accepted Auditing Standards (GAASs)မှ International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAIs) သို့ ကူးပြောင်းကျင့်သုံးရာမှာ တွေ့ကြုံရတဲ့ အားသာချက်နဲ့ အခက်အခဲများကို ဆွေးနွေးသွားတာကောင်းမွန်ပါတယ်။ အများကြီးကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့တာကိုလည်း သိရှိရပါတယ်။ ဆက်လက်ပြီး ISSAIs Based Performance Audit ဆောင်ရွက်မှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဒေါ်မြဇင် က ဆက်လက်ဆွေးနွေးပေးစေလိုပါတယ်။

ဒေါ်မြဇင်။ ကျွန်မတို့ဟာ ISSAIs Based Performance Audit ကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်ကတည်းက လေ့လာသင်ယူခဲ့ရပါတယ်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလမှာ Performance Audit Unit ကို သီးခြားစတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ချိန်ကစပြီး Performance Audit ကို စနစ်

တကျ စစ်ဆေးအစီရင်ခံနိုင်ဖို့အတွက် လေ့လာ သင်ယူခဲ့ရပါတယ်။ Performance Audit စစ်ဆေး နိုင်ဖို့ ချဉ်းကပ်နည်း (၃)မျိုးကတော့ ဌာန၊ အဖွဲ့ အစည်းရဲ့ စနစ်များကို စစ်ဆေးခြင်းနည်းလမ်း (System Oriented Approach)၊ ရလဒ်များအပေါ် အခြေခံစစ်ဆေးခြင်းနည်းလမ်း (Result Oriented Approach)နဲ့ ပြဿနာဖြစ်ပေါ်ရတဲ့ အကြောင်းရင်း တွေကို ရှာဖွေစစ်ဆေးခြင်းနည်းလမ်း (Problem Oriented Approach) တို့ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီ ၃ မျိုး ထဲမှာ အများဆုံးအသုံးပြုစစ်ဆေးတဲ့ ချဉ်းကပ်နည်း ကတော့ Problem Oriented Approach ဖြစ်ပါ တယ်။ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းတွေမှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ 3Es ဆိုင်ရာပြဿနာတွေ၊ ရည်မှန်းချက်အတိုင်း ထိရောက်အောင်မြင်မှုမရှိတဲ့ လုပ်ငန်းတွေကို ရည်ရွယ်စစ်ဆေးတဲ့ နည်းလမ်းကို အသုံးပြုကြ တာ ဖြစ်ပါတယ်။ နည်းလမ်း တစ်ခုထက်ပိုတဲ့ ပေါင်းစပ်ချဉ်းကပ်နည်းကိုလည်း အများဆုံးအသုံး ပြုလေ့ရှိပါတယ်။ ကျွန်မတို့အနေနဲ့ ဌာန၊ အဖွဲ့ အစည်းမှာဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ Problem ကိုတိတိကျကျ သတ်မှတ်နိုင်မှု မရှိတဲ့အခါမှာ System Oriented Approach ကို အသုံးပြုရမှာဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ဆေး ရမယ့် အကြောင်းအရာအတွက် သတ်မှတ်နိုင်ဖို့ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းမှာ ချမှတ်ကျင့်သုံးနေတဲ့စနစ် ကို အရင်ဆုံး နားလည်သဘောပေါက်အောင် ဆောင်ရွက်ပြီး အဲဒီစနစ်မှာ အားနည်းချက်တွေ တွေ့ရှိရင် ယင်းအားနည်းချက်ကြောင့် ဘယ်လို Problem တွေ ဖြစ်ပေါ်သွားနိုင်တယ်။ ဖြစ်ပေါ်တဲ့ Problem တွေကြောင့် ဘယ်လိုအကျိုးဆက်တွေ ဖြစ်ပေါ်သွားနိုင်တယ်ဆိုတာကို ကျွန်မတို့အနေနဲ့

စစ်ဆေးရေး အထောက်အထားများ ရယူသုံးသပ် ရ တာဖြစ်ပါတယ်။ (ဥပမာ- ဌာနတစ်ခုမှာ ချမှတ် ထားတဲ့ System မကောင်းလို့ 3Es ဆိုင်ရာ ပြဿနာတွေ ပေါ်ပေါက်တာလားဆိုပြီး အဲဒီ System ရဲ့ထိရောက်အောင်မြင်မှု၊ System အတိုင်း အကောင်အထည်မဖော်နိုင်မှုတွေကို ချဉ်းကပ် စစ်ဆေးတာ ဖြစ်ပါတယ်။) Problem Oriented Approach ကိုတော့ ကျွန်မတို့အနေနဲ့ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းမှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ Problem ကိုတိတိ ကျကျသတ်မှတ်နိုင်တဲ့အခါမှာ အသုံးပြုပါတယ်။ အဲဒီ Problem ဖြစ်ပေါ်နေတယ်လို့ သိရှိထားတဲ့ စစ်ဆေးရေးအထောက်အထားကို ဦးစွာရယူရမှာ ဖြစ်ပြီး Problem ဖြစ်ပေါ်ရတဲ့အကြောင်းအရင်း (Causes) က ဘာလဲဆိုတာရယ်၊ အဲဒီ Problem ကြောင့်ဘယ်လိုအကျိုးဆက်တွေ(Consequences) ဖြစ်ပေါ်လာတယ်ဆိုတာတွေကို သက်ဆိုင်ရာ အထောက်အထားများရှာဖွေ၍ သုံးသပ်ရမှာဖြစ်ပါ တယ်။ (ဥပမာ - ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုက ဆောင်ရွက်တဲ့ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းတစ်ခုကို ပြည်သူလူထုက ယုံကြည်အားထားမှုမရှိဘူး၊ အဲဒီ လို ယုံကြည်အားထားမှု၊ အသုံးပြုမှုမရှိကြလို့ လုပ်ငန်းအောင်မြင်မှုမရှိဘူး၊ ဝင်ငွေကျဆင်းတယ်၊ အရှုံးတွေ နှစ်စဉ်ပေါ်ပေါက်နေတယ်ဆိုရင် အဲဒီ Problem ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ Area ကိုချဉ်းကပ်စစ်ဆေး တာ ဖြစ်ပါတယ်။) Result Oriented Approach ကိုတော့ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းက ချမှတ်ထားတဲ့ မူဝါဒ၊ ရည်မှန်းချက်များရဲ့ Target ကို ဘယ်အတိုင်း အတာအထိ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်တယ်ဆို တာကို အကဲဖြတ်တိုင်းတာလိုတဲ့အခါမှာအသုံးပြု

ပါတယ်။ ဌာန၊အဖွဲ့အစည်းအနေနဲ့ အဲဒီ Target ကို ဘယ်အတိုင်းအတာထိ အကောင်အထည်ဖော် နိုင်တယ်ဆိုတာကို ဦးစွာအကဲဖြတ်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရည်ရွယ်ထားတဲ့ Target ကို ရရှိအောင် မဆောင်ရွက်နိုင်ရင် ဘယ်လို Problem တွေရှိနေ တယ်၊အဲဒီProblem တွေဟာ ဘာကြောင့်ဖြစ်ပေါ် လာရတယ်ဆိုတာကို အထောက်အထားများ ရယူ သုံးသပ်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ SDG implementation Audit များမှာ Result Oriented Approach ကို အသုံးပြုရမှာဖြစ်ပြီး ကျန် Approach များနဲ့ ပေါင်းစပ်အသုံးပြုသင့်ပါတယ်လို့ IDI SDGs Audit Manual (ISAM) မှာ ဖော်ပြထားပါတယ်။ အဓိက အရေးကြီးတဲ့အချက်ကတော့ ဘယ်ချဉ်းကပ်နည်း (Approach) ကိုဘဲ အသုံးပြုပြု ကျွန်မတို့အနေနဲ့ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းမှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ 3Es ဆိုင်ရာ Problem ကို ရှာဖွေသတ်မှတ် ဖော်ထုတ်ပြီး အဲဒီ Problem ဟာ ဘာအတွက်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရ တယ် (Causes)၊ Problem ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် ဘယ်လိုအကျိုးဆက်တွေ ဖြစ်ပေါ်လာတယ် (Consequences) ကို အထောက်အထားများ ရှာဖွေပြီး စိစစ်သုံးသပ်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ Causes ကို ရှာဖွေရတဲ့ အကြောင်းအရင်းကတော့ Causes ကိုသိမှ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းအနေနဲ့ ဘယ်လိုပြုပြင် ဆောင်ရွက်ရမယ်ဆိုတာကို အကြံပြုနိုင်မှာ ဖြစ်ပါ တယ်။ Consequences ကို စိစစ်ရှာဖွေပြီး အစီရင် ခံစာမှာဖော်ပြရတဲ့အကြောင်းအရင်းကတော့ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းက ဘာကြောင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲဖို့ လိုအပ်တယ်ဆိုတာကိုသိရှိပြီးအလေးထားပြုပြင် လာမှာဖြစ်လို့ပါပဲ။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု စစ်ဆေး

ခြင်း(Performance Audit) ဆောင်ရွက် နိုင်ဖို့ အတွက်အဓိကအချက်ကတော့ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်း မှာ ချမှတ်ထားတဲ့ ရည်မှန်းချက်တွေ ထိရောက် အောင်မြင်မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်စေနိုင်တဲ့ Risk တွေ၊ Problem တွေ၊ 3Es ဆိုင်ရာ Risks တွေ ရှိနေတဲ့ Area ကိုစစ်ဆေးရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ဆေးနိုင်မယ့် Area ရွေးချယ်နိုင်ဖို့အတွက် Risk Analysis တွေ ပြုလုပ်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ Budget အများကြီးခွင့်ပြုထားပေမယ့်ထိရောက်အောင်မြင် မှုမရှိတဲ့ လုပ်ငန်းတွေလား၊ ဒီနေရာမှာ Budget တစ်ခုတည်း စဉ်းစားလို့မရပါဘူး။ ဒါ့ကြောင့် Budget အနည်းငယ်ခွင့်ပြုထားပေမယ့် နိုင်ငံရဲ့ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးကို ထိခိုက်စေတဲ့ Area ကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်မတို့ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်မှုအနေနဲ့တော့ ဒီလို Risks Area ရွေးချယ်ပြီး Audit Topic သတ်မှတ်နိုင်ဖို့အတွက် အများကြီးလေ့လာရပါ တယ်။ ISSAIs နဲ့အညီ စနစ်တကျစစ်ဆေးနိုင်ဖို့ အချက်အလက်တွေ ရှာဖွေရပါတယ်။ Plan တွေ ဆွဲရတယ်။ Risks Area ရွေးချယ်ပြီး Audit Topic သတ်မှတ်ပြီးရင် Audit Objective သတ်မှတ်ခြင်း၊ Question Tree ပြုစုခြင်း၊ Audit Criteria သတ်မှတ်ခြင်း၊ စစ်ဆေးရေးနည်းလမ်းတွေစဉ်းစားခြင်း၊ သက်ဆိုင်ရာဌာနက ဆက်သွယ်မေးမြန်းရမယ့် တာဝန်ရှိသူတွေကို သတ်မှတ်ခြင်း၊ ရယူရမယ့် Audit evidence တွေစဉ်းစားသတ်မှတ်ထားခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်းဖြင့် ရရှိလာနိုင်မယ့် စစ်ဆေးတွေ့ရှိ ချက်(Expected Findings)တွေကိုလည်းကြိုတင် စဉ်းစားထားခြင်းတွေ လုပ်ရပါတယ်။ ဒါကတော့

ISSAIs နဲ့အညီ Fully Performance Audit စစ်ဆေးနိုင်ဖို့ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရတဲ့လုပ်ငန်းစဉ်များပါ။ အရင်ကစစ်ဆေးခဲ့တဲ့ Performance Audit တွေက Financail Audit စစ်ဆေးနေရင်းနဲ့ တစ်ပိုင်းလေးထည့်သွင်းစစ်ခဲ့တာမို့ဒီလို Question Tree ရေးဆွဲသတ်မှတ်တာ၊ Plan ကိုအချိန်ယူပြီး ဇယားဆွဲတာတွေ၊ပုံစံဖြည့်တာတွေဆောင်ရွက်မှု မရှိခဲ့တာဘဲဖြစ်ပါတယ်။ဒါ့ကြောင့် ရှေ့ကအမတွေ ဆွေးနွေးခဲ့ကြသလိုပါပဲ ISSAIs Based Audit ဆောင်ရွက်တာဟာဘယ်စစ်ဆေးရေးအမျိုးအစား မှာမဆို စနစ်ကျတယ်၊ပုံစံတွေက အချိတ်အဆက် တွေနဲ့ ပြည့်စုံနေတာဖြစ်လို့ အချိန်တွေအများကြီး အသုံးပြုရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်မတို့အနေနဲ့ နောက်ထပ် Performance Audit စစ်ဆေးနေတဲ့ အကြောင်းအရာတစ်ခုကတော့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်း(Myanmar Sustainable Development Plan-MSDP) အရ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး အနေနဲ့ နိုင်ငံပိုင်ကဏ္ဍမှာ အကောင်အထည်ဖော် လျက်ရှိတဲ့ SEEs များကို Fully, Partially PA စစ်ဆေးသွားနိုင်ဖို့လည်း ဆောင်ရွက်နေပါတယ်။ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတွေက လည်း ပါဝင်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့ အကြောင်း ကြားစာတွေလည်း ပေးပို့ထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ပြင် ကျွန်မတို့ရုံးအနေနဲ့ နိုင်ငံတကာနဲ့ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရတဲ့ Sustainable Development Goals(SDGs) ပါ Target တွေအပေါ် အကောင် အထည်ဖော်ဖို့ တာဝန်ရှိတဲ့ ဝန်ကြီးဌာန၊ အဖွဲ့ အစည်းများရဲ့ အမှန်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုအခြေအနေ

ကိုစစ်ဆေးတဲ့ Cooperative Audit တွေမှာလည်း IDI, INTOSAI, ASOSAI, ASEANSI, WGCMA စတဲ့ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများရဲ့ Workplan တွေနဲ့အညီ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါကြောင်း ဆွေးနွေးလိုပါတယ်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်ရှင်။

ဒေါ်ခင်ခင်သီ။ ဟုတ်ကဲ့ပါ ဒေါ်မြဇင်က ISSAIs Based Performance Audit ဆောင်ရွက်ရာမှာ ရရှိခဲ့တဲ့ အတွေ့အကြုံများ၊ Performance Audit Unit အနေနဲ့ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းတွေရဲ့ Workplan နဲ့အညီ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေတာတွေကို ဆွေးနွေးသွားတာကောင်းမွန်ပါတယ်။ ဆက်လက် ပြီး ဒီစကားပိုင်းဆွေးနွေးပွဲလေးမှာ ISSAIs Based Financail Audit ကို လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ခဲ့မှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး Online မှတစ်ဆင့်ပါဝင်ဆွေးနွေးမှာ ကတော့တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး မှ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဒေါ်ခင်ပြုံးရီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒေါ်ခင်ပြုံးရီအနေနဲ့ ISSAIs Based Financial Audit ကို Roll out Plan နဲ့အညီ ဆောင်ရွက်ရာမှ ရရှိခဲ့တဲ့အတွေ့အကြုံ၊ အခက်အခဲနဲ့ ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်မှုတွေကို ဆွေးနွေးပေးစေလိုပါတယ်။

ဒေါ်ခင်ပြုံးရီ။ မင်္ဂလာပါရှင်၊ ကျွန်မတို့ တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီးစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးအနေနဲ့ ISSAIs Based Financial Audit Roll out Plan ရေးဆွဲ ပြီးPlan အတိုင်း ဆောင်ရွက်နေပါတယ်။ Plan အရ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ၁၀%၊ ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ၃၄ %၊ ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှာ ၇၃%၊ ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ၉၂% နဲ့၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာ ရေးနှစ်အတွက် ၁၀၀% စစ်ဖို့ လျာထားပါတယ်။

၂၀၁၈-၂၀၁၉ နဲ့ ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် အတွက် လျာထားမှုအတိုင်း စစ်ဆေးနိုင်ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ISSAIs နဲ့အညီ ဘဏ္ဍာရေးစာရင်းစစ်ဆေးရာမှာ အားသာချက်များရှိသလို အခက်အခဲများလည်းရှိပါတယ်။ အားသာချက်အနေနဲ့ စစ်ဆေးသူများ ရှုထောင့်ကကြည့်ရင် အစီရင်ခံစာပြုစုရေးသားရာမှာ ရှင်းလင်းလွယ်ကူမှုရှိခြင်း၊ အချိန်သက်သာခြင်း၊ တူညီတဲ့စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်အပေါ် စံသတ်မှတ်ချက်တွေကို တစ်ပြေးညီဖြစ်စေခြင်း၊ ဒါ့အပြင် စံသတ်မှတ်ချက်၊ ဖြစ်ရသည့်အကြောင်းအရင်း၊ သုံးသပ်ချက်၊ (အကျိုးသက်ရောက်မှု) တွေကိုပါ တိတိကျကျနဲ့ သီးခြားဖော်ပြထားလို့ စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်တွေကို ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်း၊ လုပ်သက်အတွေ့အကြုံနည်းပါးတဲ့ ဝန်ထမ်းတွေအတွက် ရည်ညွှန်းကိုးကားလေ့လာရာမှာနားလည်လွယ်ကူစေခြင်းတွေကို ရရှိနိုင်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ဆေးရမည့် ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းဖက်က ကြည့်မယ်ဆိုရင်လည်း စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်အပေါ် အကြံပြုချက်တွေကို လွယ်ကူရှင်းလင်းစွာ သိရှိရတယ်။ ဘယ်အချက်က လွဲချော်၊ မှားသွားတယ်ဆိုတာ၊ ဘာကြောင့်မှားရတယ်ဆိုတာရယ်၊ အဲဒီအမှားတွေကို ဘယ်လိုညှိနှိုင်းပြင်ဆင်ရမယ်၊ ဘာလုပ်ရမယ်ဆိုတာတွေကို တိကျစွာ သိရှိရလို့ လိုက်နာဖို့ လွယ်ကူစေပါတယ်။ တွေ့ကြုံရတဲ့ အခက်အခဲကတော့ ISSAIs နဲ့အညီ ဘဏ္ဍာရေးစာရင်းစစ်ဆေးရာမှာ Pre-study လုပ်ဖို့ ဌာနကို Survey ဆင်းရတယ်။ Survey ကရခဲ့တဲ့ အထောက်အထားပေါ်မှာ Risk ကိုရှာရတာဖြစ်လို့ Survey ကိုလည်း အချိန်ပေးရပါတယ်။ ISSAIs နဲ့ စစ်ဆေးခြင်းဟာ Risk

နည်းပြီး အကျိုးရှိပေမယ့် ဝန်ထမ်းအကန့်အသတ်နဲ့ အချိန်မလုံလောက်တာတွေကြောင့် အခက်အခဲတွေ ကြုံတွေ့ရပါတယ်။ ဌာနတွေဆီက နှစ်ချုပ်စာရင်းရရှိချိန်မှာ ရငွေနဲ့အသုံးစရိတ်အတွက် ၁၀% အတိုး/အလျော့ဖြစ်ရတဲ့အကြောင်းရင်းကို ဌာနဆီမေးမြန်းတဲ့အခါ အချိန်အတိုင်းအတာ တစ်ခုပေးပြီးစောင့်ဆိုင်းရပါတယ်။ ဌာနက ပြန်ကြားတဲ့အခါ Risk မှန်/မမှန်ပြန်စစ်ရပါတယ်။ပိုပြီးဂရုစိုက်ရပါတယ်။ ဌာနက ပြန်ကြားချက်ရရှိပြီး Audit Plan Memorandum ရေးဆွဲတဲ့အခါ သတ်မှတ်ပုံစံမှာ ဖြည့်စွက်ပြီး Overall Materiality နဲ့ Performance Materiality တွက်တာ၊ Materiality သတ်မှတ်ရာမှာလည်း အချိန်လိုအပ်ပါတယ်။ ISSAIs Based Financial Audit စစ်ဆေးရာမှာ အသုံးပြုရတဲ့ Templates ပုံစံတွေက အသေးစိတ်ကျလို့ အမှန်ဆောင်ရွက်ရာမှာအချိန်မလုံလောက်တာ၊ ဝန်ထမ်းအင်အား အခက်အခဲတွေကြောင့် ပုံစံတွေကို အသေးစိတ် ပြည့်ပြည့်စုံစုံဖြည့်စွက်ဖို့ အခက်အခဲရှိပါတယ်။ လက်ရှိမှာ သင်တန်းတက်ရောက်ပြီး ကျွမ်းကျင်တဲ့ ဝန်ထမ်းတွေ ပြောင်းရွှေ့သွားလို့ ဝန်ထမ်းအသစ်တွေကို ပြန်လည်သင်ကြားပေးဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ အချိန်မလုံလောက်လို့ သင်ပြပေးဖို့ အခက်အခဲတွေရှိပြီး ဝန်ထမ်းအင်အားလည်း ပြည့်စုံမှုမရှိလို့ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာမှာ အခက်အခဲများ ရှိပါတယ်။ ဌာနတွေမှာလည်း လက်ရှိအခြေအနေမှာ ဝန်ထမ်းမလုံလောက်လို့ စာရင်းအထောက်အထားတောင်းယူရာမှာ ကြန့်ကြာမှုများ ရှိနေပါတယ်။ အစီရင်ခံစာ ရေးသားနိုင်ဖို့ စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်တွေအတွက် ဖြစ်ပွားရတဲ့

အကြောင်းရင်းနဲ့ စီမံခန့်ခွဲသူရဲ့ ရှင်းလင်းတင်ပြချက်ကို ဌာနသို့ မေးမြန်းအတည်ပြုချက်ရယူပြီး ဌာနကပြန်ကြားတဲ့အခါတွေ့ရှိချက်နဲ့ဖြေကြားတဲ့ အကြောင်းရင်းက ဆီလျော်မှုမရှိလို့ ပြန်မေးမြန်းရတာကြောင့်နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှုများရှိပါတယ်။ အဲဒီအခက်အခဲတွေကိုဖြေရှင်းနိုင်ဖို့လုံလောက်တဲ့ အချိန်နဲ့ အတွေ့အကြုံရှိတဲ့စစ်ဆေးရေးဝန်ထမ်းတွေ လိုအပ်ပါတယ်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်ရှင်။

ဒေါ်ခင်ခင်သီ။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးကညွှန်ကြားရေးမှူး ဒေါ်ခင်ပြုံးရီက ISSAIs Based Financial Audit ကို Roll out Plan နဲ့အညီဆောင်ရွက်ရာမှရရှိတဲ့အတွေ့အကြုံ၊ ကြုံတွေ့ရတဲ့အခက်အခဲနဲ့ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့မှုတွေကို ဆွေးနွေးသွားတာ ကောင်းမွန်ပါတယ်။ ဆက်လက်ပြီး ISSAIs Based Compliance Audit ကို လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ခဲ့မှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဒေါ်မြတ်ဖြူပြာကြည် က ဆွေးနွေးပေးစေလိုပါတယ်။

ဒေါ်မြတ်ဖြူပြာကြည်။ Compliance Audit ရဲ့ လက်တွေ့ ဆောင်ရွက်မှုကို ဆွေးနွေးရရင် ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး အနေနဲ့ အရင်က Compliance Audit ကို သီးသန့်ဆောင်ရွက်ခဲ့တာ မရှိပေမယ့် အခြားစစ်ဆေးတဲ့ အမျိုးအစားတွေမှာ ထည့်သွင်းစစ်ဆေးခဲ့ပါတယ်။ လက်ရှိမှာတော့ Compliance Audit သီးသန့်စစ်ဆေးမှုအနေနဲ့ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်း ၆ ခုကို စစ်ဆေးခဲ့ပြီးဖြစ်ပါတယ်။ဌာန၊အဖွဲ့အစည်း ၅ ခုအတွက်အစီရင်ခံစာများကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး ဌာန ၁ ခုရဲ့ အစီရင်ခံစာက တော့စစ်ဆေးခံဖြစ်ပါတယ်။ Compliance Audit

သီးသန့်ဆောင်ရွက် တာထဲက Covid-19 Antigen Rapid Diagnostic Test Kit (RDT) ဝယ်ယူမှုစစ်ဆေးတာနဲ့ ပတ်သက်လို့ အနည်းငယ် ဆွေးနွေးလိုပါတယ်။ အဲဒီ Audit ဟာ INTOSAI Development Initiatives-IDI နဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်တဲ့ TAI Audit ဖြစ်ပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ ၂ နှစ်ကစပြီး လက်ရှိအချိန်အထိ တစ်ကမ္ဘာလုံး ခံစားနေရတဲ့ ကိုဗစ် ၁၉ ရောဂါကြောင့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ အားလုံးဆောင်ရွက်နေရတဲ့ လုပ်ငန်းတွေ ဖြစ်တဲ့ Emergency Public Procurement ၊ Distribution of Socio Economic Package နဲ့ Allocation & Distribution of Vaccine Roll Out တို့ကို Transparency, Accountability, Inclusiveness ဖြစ်၊ မဖြစ် Compliance Audit အနေနဲ့ စစ်ဆေးတဲ့ TAI Audit ဖြစ်ပါတယ်။ TAI ဆိုတာ Audit of Transparency, Accountability and Inclusive-ness of the use of emergency funding for Covid- 19 ဖြစ်ပါတယ်။ TAI Audit ပြုလုပ်ရတဲ့ အဓိကအကြောင်းအရင်းကတော့ နိုင်ငံတွေက ကိုဗစ် ၁၉ ရောဂါကိုရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းတဲ့အခါ ရန်ပုံငွေအမြောက်အများသုံးစွဲရပြီး အရေးပေါ်အခြေအနေမှာ မမှန်မကန်လုပ်ဆောင်တာတွေ၊ အလွဲသုံးစားမှု၊ လေ့လွင့်ဆုံးရှုံးမှုနဲ့ အကျင့်ပျက်ခြစားမှု အန္တရာယ်တိုးပွားလာတာတွေကြောင့်နဲ့ ကိုဗစ် ၁၉ ဖြစ်ပွားမှုဟာ မညီမျှမှုတွေကို ပိုမိုထင်ရှားလာစေတာကြောင့် SAI ဟာ သီးခြားလွတ်လပ်တဲ့ ပြင်ပမှကြီးကြပ်တဲ့အဖွဲ့အစည်းအဖြစ်ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်တာမို့လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ TAI Audit မှာ ကျွန်မကကြီးကြပ်သူဖြစ်ပြီး ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး

ဒေါ်အိမွန်အောင်၊ ဒေါ်အိဖြိုးလှိုင်၊ ဒေါ်ဌေးဌေးမြင့်၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးမိုးကျော်ဝင်း၊ ဦးစီးအရာရှိ ဒေါ်မူယာဝင်းနဲ့ ဒေါ်ခင်မာနွဲ့တို့က ပေါင်းစပ်စစ်ဆေးခဲ့ပြီး စီမံခန့်ခွဲရေးပိုင်းအဆင့်ဆင့်ရဲ့ ကြီးကြပ်လမ်းညွှန်မှု၊ IDI မှ mentor များရဲ့ ဆွေးနွေးအကြံပြုချက်များနဲ့ Audit Topic ရွေးချယ်ခြင်း၊ Planning ရေးဆွဲခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်း၊ အစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်ခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။ Plan စတင်ပြုလုပ်ချိန်က ကိုဗစ်- ၁၉ Outbreak အမြင့်ဆုံးအချိန်ဖြစ်တဲ့ရုံးပိတ်ရက်ရှည်ကာလ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လဖြစ်နေလို့ Pre Surveyသီးသန့်မဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ဘဲ ၄ လကာလအတွက် စစ်ဆေးပြီးခဲ့တဲ့ ဌာန ၁ ခုရဲ့ Test Kit ဝယ်ယူမှုကို Pre Survey အနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ပြီး Audit Topic အဖြစ်ရွေးချယ်စစ်ဆေးခဲ့ပါတယ်။ အခြားစစ်ဆေး ရေးအမျိုးအစားလိုပဲ Audit Question, Sub Questions များပြုစုရပါတယ်။ TAI Audit မှာတော့ IDI က Ready Made ပြုလုပ်ထားတဲ့ Question တွေထဲမှ မိမိတို့ ရွေးချယ်ထားတဲ့ Audit Topic နဲ့ ကိုက်ညီတဲ့ Question တွေကိုအသုံးပြုရတာဖြစ်ပါတယ်။နောက်တစ်ခုက Risk Register ရေးသွင်းမှု ဖြစ်ပါတယ်။ Risk Assessment ပြုလုပ်ပြီး Risk Low ဖြစ်ရင် စစ်ဆေးဖို့မလိုဘဲ Risk Moderate ဖြစ်တာကို စစ်ဖို့သင့်မသင့် စဉ်းစားပြီး Risk Register ထဲ ထည့်ရပါတယ်။ Risk High ကိုတော့ Risk Register မှာမဖြစ်မနေထည့်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီနောက်မှာတော့ Audit Planning Matrix မှာ ထည့်လိုက်ခြင်းဖြင့် Planning ပိုင်းမှာ စစ်ဆေးမှု

တော်တော်များများ ပြီးသွားသလို ဖြစ်သွားပါတယ်။ဘာကြောင့်လည်းဆိုတော့ Audit Planning Matrix မှာ Risk Register မှာထည့်လိုက်တဲ့ Risk အဲဒီ Risk နဲ့ ဆိုင်တဲ့ Criteria, Required evidence/ information, Source of Evidence/ information, Audit procedure to perform စတဲ့ အကြောင်းအရာတွေကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ထည့်သွင်းရလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအပိုင်းမှာ အချိန်အများကြီး ယူခဲ့ရပါတယ်။ တကယ်တမ်းတော့ ကျွန်မတို့ရဲ့ ADS-03 ပုံစံနဲ့ဆင်တူပါတယ်။ ADS-03 က စာရင်းစစ်များ သာနားလည်ဖို့လွယ်ကူပြီး Audit Planning Matrix ကတော့ သာမန်လူနဲ့ အခုမှ အလုပ်စဝင်ကာစ စစ်ဆေးရေးဝန်ထမ်းများအတွက် ပိုမိုရှင်းလင်းလွယ်ကူစေပါတယ်။ ကျွန်မတို့ ယခင်ပုံမှန်စစ်ဆေးရာမှာလည်း Risk ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခဲ့ကြပေမယ့် Documentation ပိုင်း အားနည်းခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ဆေးရာမှာ Risk အပိုင်းစဉ်းစားပြီး Documentation ပြုလုပ်နိုင်ခြင်းဖြင့်စစ်ဆေးချိန်သက်သာပြီးအကောင်းဆုံး စစ်ဆေးမှုများ ဖြစ်လာနိုင်ကြောင်း ဆွေးနွေးလိုပါတယ်။

ဒေါ်ခင်ခင်သီ။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ISSAIs Based Compliance Audit လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ခဲ့မှုတွေကို ဒေါ်မြတ်ဖြူပြာကြည် က ဆွေးနွေးပေးသွားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ Risk များကိုစိစစ်ခြင်း၊ Risk register များမှာ ဖြည့်သွင်းပြီး ချိတ်ဆက်စစ်ဆေးခြင်းများကိုလည်း သိရှိခဲ့ရပါတယ်။ ဆက်လက်ပြီး ISSAIs နဲ့ စပ်လျဉ်းတဲ့လက်စွဲများ၊ မှတ်တမ်းများ၊ ဆွေးနွေးပို့ချချက်များ၊ ညွှန်ကြားချက်များ၊ ဘာသာပြန်ဆို

ချက်များနဲ့ သင်တန်းမှတ်စုများ ပြုစုပြီး ရုံးချုပ်နဲ့ ဒေသစာရင်းစစ်ရုံးများသို့ ဖြန့်ဝေခဲ့မှုတွေ ကို ဒေါ်ကျော့ကျော့ထွန်းက ဆွေးနွေးပေးစေလိုပါတယ်။

ဒေါ်ကျော့ကျော့ထွန်း။ ဟုတ်ကဲ့၊ မင်္ဂလာပါရှင်၊ GAASs မှ ISSAIs သို့ ကူးပြောင်းရေး ကြိုးပမ်းမှု အဖြစ် ISSAIs နဲ့စပ်လျဉ်းတဲ့ လက်စွဲ၊ မှတ်တမ်း၊ ဆွေးနွေးပို့ချချက်၊ ညွှန်ကြားချက်၊ ဘာသာပြန်ဆိုချက်နှင့် သင်တန်းမှတ်စုတွေကို ပြုစုပြီး ရုံးချုပ်နဲ့ ဒေသစာရင်းစစ်ရုံးများသို့ ဖြန့်ဝေခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီစာအုပ်စာတမ်းတွေကတော့ လီမာကြေညာစာတမ်းကို ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း စာအုပ် (ISSAI 1 The Lima Declaration)၊ လွတ်လပ်မှုဆိုင်ရာ မက္ကဆီကို ကြေညာချက်ကို ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း စာအုပ် (ISSAI 10 Mexico Declaration on Independence)၊ SAI ရဲ့ လွတ်လပ်မှုနဲ့ စပ်လျဉ်းတဲ့ INTOSAI လမ်းညွှန်ချက်တွေနဲ့ ကောင်းမွန်တဲ့ လက်တွေ့ကျင့်ထုံးတွေကို ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း စာအုပ် (ISSAI 11 INTOSAI Guidelines and Good Practices Related to SAI Independence)၊ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးများလိုက်နာရမည့် နိုင်ငံတကာစံများအပေါ် အခြေပြုသည့် ဘဏ္ဍာရေးစာရင်းစစ်ဆေးခြင်းလုပ်ငန်းခွင်သုံးလက်စွဲ(ISSAI based Financial Audit Fieldwork Handbook)၊ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးများ လိုက်နာရမည့် နိုင်ငံတကာစံများအပေါ် အခြေပြုသည့် ဘဏ္ဍာရေးစာရင်းစစ်ဆေးခြင်းမှတ်တမ်း (ISSAIs based Financial Audit Documentation)၊ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးများ လိုက်နာရမည့် နိုင်ငံတကာစံများအပေါ် အခြေပြု

သည့် လိုက်နာဆောင်ရွက်မှုစစ်ဆေးခြင်း လုပ်ငန်းခွင်သုံးလက်စွဲ (ISSAIs based Compliance Audit Fieldwork Handbook)၊ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးများ လိုက်နာရမည့် နိုင်ငံတကာစံများမှာ ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ စစ်ဆေးသူများလိုက်နာရမည့် ကျင့်ဝတ်သိက္ခာများ(ISSAI- 130: Code of Ethics) နဲ့အညီ လိုက်နာကျင့်သုံးရန်ထုတ်ပြန်ထားတဲ့ညွှန်ကြားချက်အမှတ် (၄/၂၀၂၀)၊ INTOSAI မှ ထုတ်ပြန်ထားတဲ့ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုစစ်ဆေးရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ (Performance Audit Principles- ISSAI 300) နဲ့ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုစစ်ဆေးရေးစံ(Performance Audit Principles- ISSAI 3000) တွေကို ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း၊ INTOSAI က ထုတ်ပြန်ထားတဲ့ ဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ ထောက်ပံ့မှုနဲ့ စပ်လျဉ်းတဲ့ စစ်ဆေးရေးစံ (Audit of disaster-related aid- ISSAI 5520) ကို ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း စာအုပ်၊ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးနဲ့ နော်ဝေနိုင်ငံ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး တို့ရဲ့ နည်းပညာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအစီအစဉ်အရ ကျင်းပခဲ့တဲ့ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုစစ်ဆေးရေး သင်တန်းပို့ချချက်မှတ်တမ်း(၁)နဲ့အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများရဲ့ဆွေးနွေးပို့ချချက်များကို စုစည်းတင်ပြခြင်းစာအုပ်၊ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးနဲ့ နော်ဝေနိုင်ငံ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတို့ရဲ့ နည်းပညာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အစီအစဉ်အရ ကျင်းပခဲ့တဲ့ Extractive industries ရဲ့ လိုက်နာဆောင်ရွက်မှုစစ်ဆေးခြင်းဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတွေမှာ ဆွေးနွေးပို့ချချက်မှတ်တမ်းများ၊ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှုသင်တန်းနဲ့ မွမ်းမံသင်တန်းတွေမှာပို့ချဖို့ စာရင်း

စစ်ချုပ်ရုံးများလိုက်နာရမည့် နိုင်ငံတကာစံများနဲ့ အညီ ပြုစုထားသည့် ဘဏ္ဍာရေးစာရင်း စစ်ဆေးခြင်း/လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုစစ်ဆေးခြင်း/ လိုက်နာဆောင်ရွက်မှုစစ်ဆေးခြင်း သင်တန်းမှတ်စုစာအုပ်များဖြစ်ပါတယ်။ ISSAIs based Financial Audit သင်တန်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး ၂ ပိုင်းခွဲပြီး ဆွေးနွေးလိုပါတယ်။ EU ရဲ့ Technical Assistance နဲ့ ISSAIs based Financial Audit အရ ရှေ့ပြေးကနဦး စစ်ဆေးခြင်း (Pilot) အတွက် သင်တန်းများပို့ချမှုကတော့ “Myanmar Institutional Strengthening and Policy Dialogue Support (My Governance)” အစီအစဉ်အရ EU နဲ့ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး တို့အကြား သဘောတူခဲ့ကြတဲ့ ISSAIs based Financial Audit နဲ့စပ်လျဉ်းတဲ့ MoU တွေအရ Pilot Audit မှာ ပါဝင်မယ့် ရုံးချုပ်နဲ့နေပြည်တော်စာရင်းစစ်ရုံးက ဝန်ထမ်းတွေနဲ့ Classroom-based training ပြုလုပ်ခြင်း၊ Update လုပ်ထားတဲ့ Financial Audit Practical Guide ကို ဖြန့်ဝေပေးပြီး ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး၊ ကချင်ပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးနဲ့ ကရင်ပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတို့မှာ Workshop တွေ ကျင်းပခြင်း၊ Financial Audit Roll out Plan အရ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ၆ လ ကာလအတွက် Pilot audit planning နဲ့ Completion အတွက် ရုံးချုပ်နဲ့ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး၊ နေပြည်တော်စာရင်းစစ်ရုံးတို့မှာ Classroom-based training ကျင်းပခြင်း၊ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် Pilot audit planning နဲ့ Completion

အတွက် Classroom-based training ကျင်းပခြင်း၊ Audit opinion သတ်မှတ်ခြင်း၊ Emphasis of Matter ဆိုင်ရာ Criteria ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း (မန္တလေးနဲ့ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးက ဝန်ထမ်းတွေကို Emphasis of Matter နဲ့ ပတ်သက်ပြီး online training ပေးခြင်း) Financial Audit ကို ISSAIs နဲ့အညီ စစ်ဆေးနိုင်ဖို့အတွက် EU Expert များ နဲ့အတူ Pilot audit ဆောင်ရွက် ခဲ့တဲ့ Trainer တွေက ဦးစီးအရာရှိ မွမ်းမံသင်တန်း (၁/၂၀၁၈) မှာ Classroom based ပုံစံနဲ့ စာတွေ့သင်တန်းပို့ချခဲ့ပါတယ်။ ဒါ့ပြင်စာရင်းစစ်မှူးများ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှုသင်တန်းအမှတ်စဉ်(၃၄)မှာ သင်တန်းသားတွေသာမက ရုံးချုပ်နဲ့ နေပြည်တော်ကောင်စီနယ်မြေရှိ စစ်ဆေးရေးဝန်ထမ်းတွေကိုပါ (၉) ရက်တာ Job Training ကို [စာတွေ့ပို့ချရက် ၂ ရက်၊ Survey သွားရောက်မှု ၃ ရက်၊ လက်တွေ့ Planningရေးဆွဲမှု ၄ ရက်] ဖွင့်လှစ်ပို့ချခဲ့ပါတယ်။ ISSAIs based Cooperative Audit (ပူးပေါင်းစာရင်းစစ်ဆေးခြင်း) အနေနဲ့ INTOSAI Development Initiative IDI - ASEANSI အစီအစဉ်နဲ့ Cooperative Audit မှာ ပါဝင်ပြီး ဆေးဝါးစက်ရုံ (အင်းစိန်) ကို ၂၀၁၈ ခုနှစ် ၆ လ ကာလအတွက် ISSAIs based ဘဏ္ဍာရေးစာရင်းစစ်ဆေးခြင်းကိုဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။ ဆက်လက်ပြီး သင်တန်းအကြောင်း ဆွေးနွေးလိုပါတယ်။ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးနဲ့ နော်ဝေနိုင်ငံစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတို့ရဲ့ နည်းပညာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအစီအစဉ်အရ ISSAIs based Compliance

Audit ၊ ISSAIs based Performance Audit တို့နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရုံးချုပ်နဲ့ ဒေသစာရင်းစစ်ရုံးတွေက ဝန်ထမ်းတွေကို အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများနဲ့ ISSAIs based Compliance Audit ၊ ISSAIs based Performance Audit ရှေ့ပြေးကနဦး စစ်ဆေးခြင်း (Pilot) အတွက် သင်တန်းများပို့ချတာတွေကို အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့ ရည်ရွယ်ပြီး အကျိုးတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးနဲ့ နော်ဝေနိုင်ငံစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတို့က ၃-၁၀-၂၀၁၆ နေ့မှာ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့တဲ့ နားလည်မှုစာချွန်လွှာအရ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု နယ်ပယ်များမှာ ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့နဲ့ သတ္တုကဏ္ဍများကို စစ်ဆေးခြင်းနဲ့ ISSAIs နဲ့အညီ စစ်ဆေးခြင်းတို့လည်း အပါအဝင် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့်မို့ ISSAIs based Compliance Audit ၊ ISSAIs based Performance Audit နဲ့ပတ်သက်ပြီး ရုံးချုပ်နဲ့ ဒေသစာရင်းစစ်ရုံးတွေက ဝန်ထမ်းတွေကိုအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများနဲ့ Pilot Audit အတွက် သင်တန်းတွေကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလမှစ၍ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှာ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကဏ္ဍစာရင်းစစ်ဆေးခြင်းနဲ့ PSC (Production Sharing Contracts) စာချုပ်များကို သိရှိနားလည်စေခြင်းတို့နဲ့စပ်လျဉ်းတဲ့ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၊ ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှာ Compliance Audit အကြောင်း မိတ်ဆက်တဲ့ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ၊ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုကို Pilot Audit အဖြစ် Compliance Audit စစ်ဆေးဖို့ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်းနဲ့ အစီရင်ခံ

တင်ပြခြင်းအဆင့်အလိုက် Onjob training များ၊ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှာ Pilot Audit အဖြစ် ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းနှစ်ခုကို ရွေးချယ်ပြီး ISSAIs နဲ့အညီ Compliance Audit စစ်ဆေးနိုင်ဖို့ Audit phase အလိုက် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၊ ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှာ အစီရင်ခံစာရေးသားခြင်းအတွက် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၊ ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှာ online learning တွေ့နဲ့ Compliance Audit သင်တန်းတွေကို ပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှာ နော်ဝေနိုင်ငံရဲ့လေထုညစ်ညမ်းမှုကို Performance Audit စစ်ဆေးခြင်း၊ စစ်ဆေးမည့်အကြောင်းအရာ ရွေးချယ်မှုနဲ့ အစီရင်ခံစာအပေါ် သုံးသပ်ခြင်းတို့နဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၊ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှာ Performance Audit အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်းနဲ့ အစီရင်ခံစာရေးသားခြင်းတို့အတွက် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၊ ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှာ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းနှစ်ခုကို ရွေးချယ်ပြီး Pilot Audit အဖြစ် ISSAIs နဲ့အညီ စစ်ဆေးခြင်း၊ နောက်ပြီး Performance Audit ကို စစ်ဆေးနိုင်ဖို့ Performance Audit Unit နဲ့အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၊ ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှာ online learning အဖြစ် Performance Audit အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။ ရရှိခဲ့တဲ့အတွေ့အကြုံ၊ ဗဟုသုတတွေကို အခြေခံပြုစုထားတဲ့ ဘဏ္ဍာရေးစာရင်း စစ်ဆေးခြင်း၊ လိုက်နာ ဆောင်ရွက်မှု စစ်ဆေးခြင်းနဲ့ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုစစ်ဆေးခြင်း သင်တန်းမှတ်စုများဖြင့် ဌာနတွင်းသင်တန်းများကို ရုံးချုပ်နဲ့ ဒေသစာရင်း

စစ်ရုံးတွေကဝန်ထမ်းတွေကို လက်တွေ့မှာအသုံး ချနိုင်ဖို့နဲ့ ကထိကများအဖြစ် ပြန်လည်ဆင့်ပွား ပို့ချပေးနိုင်ဖို့ ရည်ရွယ်ပြီး သင်ကြားပို့ချပေးခဲ့ပါ တယ်။ အဲဒီဌာနတွင်း သင်တန်းတွေကတော့ စာရင်းစစ်မှူးများ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှုသင်တန်း အမှတ်စဉ် (၃၆) နဲ့ ဦးစီးအရာရှိများ လုပ်ငန်း စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးသင်တန်း အမှတ်စဉ် (၁/၂၀၂၁)၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးများနဲ့ ဦးစီးအရာရှိများ လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင် ရေးသင်တန်းအမှတ်စဉ်(၁/၂၀၂၂) တို့ဖြစ်ပါတယ်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

ဒေါ်ခင်ခင်သီ။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ဒေါ်ကျော့ကျော့ထွန်း က ISSAIs ဆိုင်ရာ လက်စွဲစာအုပ်များထုတ်ဝေမှု ၊ သင်တန်းပို့ချမှုအခြေအနေများကို ဆွေးနွေးပေး သွားတာ ပြည့်စုံကောင်းမွန်ပါတယ်။ ဆက်လက် ပြီး ISSAIs based Financial Audit အတွက် အနာဂတ်မှာ ဆောင်ရွက်သွားမယ့်အစီအစဉ်တွေ ကို ဒေါ်သန္တာဖြူအေး က ဆွေးနွေးပေးစေလိုပါ တယ် ။

ဒေါ်သန္တာဖြူအေး။ ဟုတ်ကဲ့ပါရှင်၊ ပထမပိုင်းမှာ ပြောခဲ့သလို ရုံးချုပ်အနေနဲ့ Roll out plan အရ ISSAIs based နဲ့စတင်စစ်ဆေးခဲ့တာ ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ဌာနအဖွဲ့အစည်းအားလုံး ရဲ့စာရင်းများကိုစစ်ဆေးနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါတယ်။ ဒေသ စာရင်းစစ်ရုံးတွေအနေနဲ့လဲ

ဆွေးနွေးချက်တွေအရ ISSAIs based နဲ့ တစ်နှစ်ထက် တစ်နှစ် တိုးပြီး စစ်ဆေးနိုင်ဖို့ ဆောင်ရွက်နေတာကို သိရှိရပါ တယ်။ GAASs ကနေ ISSAIs ကူးပြောင်းကျင့်သုံး တဲ့အခါ

သင်တန်းတွေ၊ Pilot Audit တွေ ဆောင်ရွက် ခဲ့ကြပေမယ့်လည်း တကယ့်လက်တွေ့ ကျင့်သုံးတဲ့ အခါ လိုအပ်ချက်တွေရှိနိုင်လို့ အဲဒါတွေကို ပြုပြင် ဆောင်ရွက်သွားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ISSAIs based manual ၊ Fieldwork Handbook တွေကိုလည်း ဘာသာပြန်ဆို ဖြန့်ဝေပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ အခက်အခဲတွေကတော့ Financial Audit စစ်ဆေးရာမှာအသုံးပြုရတဲ့ Template ပုံစံ ၂၅ မျိုး နဲ့ Familiar မဖြစ်သေးတာ၊ အသုံးပြုဖို့ခက်ခဲတဲ့ Template တွေရှိ နေတာပါ။ ရုံးချုပ်မှာ Template ၆ ခုလောက် သုံးနေပါပြီ ကျန်ပုံစံတွေကိုလည်း အသုံးပြုနိုင်ဖို့ ဆက်လက်စီစဉ် ဆောင်ရွက်သွား မှာဖြစ်ပါတယ်။ ISSAIs based သင်တန်းတွေ အနေနဲ့ Train for Trainer သင်တန်းအဖြစ် ဒေသ နဲ့ ရုံးချုပ်ဝန်ထမ်းတွေကို ဖွင့်လှစ်ပေးလျက်ရှိပြီး စာရင်းစစ်နဲ့ စာရင်းကိုင်သင်တန်းကျောင်းသစ် ကြီးကို ဖွင့်လှစ်ပြီးပါက သင်တန်းတွေဆက်လက် တိုးချဲ့ဖွင့်လှစ်ပေးသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ GAASs to ISSAIs အတွက် Transition Period ကာလ လည်းဖြစ်နေတော့ လိုအပ်ချက်တွေ ရှိနိုင်ပါတယ်။ တစ်ဖြည်းဖြည်းနဲ့ တစ်နိုင်ငံလုံး အပြည့်အဝ လိုက်နာဆောင်ရွက်သွားနိုင်မှာ ဖြစ်ပါကြောင်း ဆွေးနွေးလိုပါတယ်ရှင်။

အမေးအဖြေကဏ္ဍ

မေးမြန်းသူ။ ဒေါ်သန္တာလေး၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်။ GAASs မှ ISSAIs ကိုပြောင်းလဲကျင့်သုံးဖို့ ကြိုးပမ်းခဲ့တာတွေကို သိရှိရပါတယ်။ စစ်ဆေးရမည့်ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းတွေ အနေနဲ့ ဒီအပေါ် ဘယ်လိုတုံ့ပြန်ခဲ့သလဲ သိချင်ပါတယ်။ အရင်က ကျွန်မတို့ Audit Report အရည်တွေ ဟာဝန်ထမ်းဖွဲ့စည်းပုံ၊ခန့်ထား၊ လစ်လပ်၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေ၊ အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းအခြေအနေ၊ ယခင်နှစ် အစီရင်ခံစာပါ အကြံပြုချက်များအပေါ် အရေးယူ ဆောင်ရွက်ပြီးစီးမှု၊ ကျန်ရှိမှုစသည်ဖြင့် ပြည့်ပြည့်စုံစုံဖော်ပြခဲ့လို့ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုရဲ့ နှစ်ဟောင်းစာရင်းတွေတောင်းခံလာရင် Audit Report အဟောင်းကနေ စုစည်းပေးဖို့လွယ်ကူခဲ့ပါတယ်။ နောက်ထပ်တစ်ခုက တစ်ခါတလေ Criteria ရှိမှသာလျှင် စစ်ဆေးလို့ရ၊ တွေ့ရှိချက်ရေးဖို့ အဆင်ပြေနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ခါတစ်ရံ ညွှန်ကြားချက်လည်း မရှိ၊ စံသတ်မှတ်ချက်လည်း ရှာမတွေ့တဲ့အခါမှာ စစ်ဆေးသူတွေက သူတို့ရဲ့ ကောင်းမွန်တဲ့တွေ့ရှိချက်တွေကို အစီရင်ခံစာမှာ မထည့်ဘဲချန်လှပ်ခဲ့တာတွေရှိသလား၊ အစီရင်ခံစာမှာ ဘယ်လိုဖော်ပြခဲ့သလဲသိချင်ပါတယ်။

ဖြေကြားသူ။ ဒေါ်ခင်ခင်သီ၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်။ ပထမမေးခွန်းကို အရင်ဆုံးဖြေဆိုရမယ်ဆိုရင်တော့ စစ်ဆေးသူတွေက ISSAIs အခြေပြုဆောင်ရွက်ရာမှာ အားသာချက်၊ အားနည်းချက်တွေရှိနိုင်ပါတယ်။ အရင်က GAASs ပုံစံနဲ့ အစီရင်ခံစာ ရေးသားပြုစုရာမှာ စစ်ဆေးရမည့်ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းက သိပြီးသားဖြစ်တဲ့ သူတို့ရဲ့ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်တွေကို ဖော်ပြချက် (Presentation) အနေနဲ့ ဖော်ပြထားတဲ့အပိုင်းတွေများနေပါတယ်။ ISSAIs အခြေပြုနဲ့ အစီရင်ခံစာ ရေးသားတာကျတော့ တော်တော်ကို ကျစ်လျစ်စေပါတယ်။ စီမံခန့်ခွဲသူတွေ စိစစ်တဲ့နေရာမှာလည်း အချိန်ကုန်သက်သာစေပါတယ်။ အကြံပြုဖော်ပြချင်တဲ့ အဓိကအချက်ကိုလည်း ထိထိမိမိထောက်ပြနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါကတော့ စစ်ဆေးသူများဘက်ကအားသာချက်ပါ။ စစ်ဆေးရမည့် ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းတွေဘက်ကလည်း ဘယ်လိုအမြင်ရှိသလဲဆိုတဲ့ မေးခွန်းအပေါ် ဖြေကြားရမယ်ဆိုရင်တော့ ISSAIs based Financial Audit စစ်ဖို့သူရဲ့ သတ်မှတ်တဲ့ပုံစံတွေကို အသုံးပြုရပါတယ်။ ဥပမာ- သုံးရမယ့် ပုံစံတစ်ခုဖြစ်တဲ့ Engagement Letter ကို ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းတွေဆီကို ကြိုတင်ပို့ထားရပါတယ်။ Engagement Letter မှာပါတဲ့ အချက်အလက်တွေဖြစ်တဲ့ ဌာနက ကြီးကြပ်သူတွေရဲ့ တာဝန်ရှိမှု၊ တာဝန်ခံရမှု၊ စစ်ဆေးသူများရဲ့တာဝန်ရှိမှုတွေကို သက်ဆိုင်ရာဌာနအကြီးအကဲတွေကလည်း သိရှိသွားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းတွေဖက်ကလည်း ISSAIs အခြေပြုပုံစံကို ကျင့်သုံးဖို့ လက်ခံလာကြပါတယ်။ ဌာန၊

အဖွဲ့အစည်းရှိ ဘဏ္ဍာရေး Section တွေကလည်း ကျွန်မတို့စစ်ဆေးနေတဲ့ပုံစံတွေကိုလက်ခံပါတယ်။ ညွှန်ကြားချက်၊ စံသတ်မှတ်ချက်တွေနဲ့ မညီတဲ့ အချက်တွေကို စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်အဖြစ်ဖော်ပြခြင်း၊ စံနဲ့လွဲချော်နေလို့ တွေ့လာတဲ့တွေ့ရှိချက်ကို ထောက်ပြခဲ့တာတွေ၊ တိတိကျကျသုံးသပ်အကြံပြုချက်တွေပေးနိုင်လို့ ဌာနအဖွဲ့အစည်းတွေကလည်း လက်ခံနှစ်သက်ပါတယ်။ နောက်မေးခွန်းတစ်ခုက စံသတ်မှတ်ချက်ရှာမတွေ့လို့ စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်တွေကို ချန်ထားခဲ့လားဆိုတဲ့ မေးခွန်းပါ။ အဲ့ဒီမေးခွန်းအတွက် ဖြေရမယ်ဆိုရင် Auditor တွေဟာ စံသတ်မှတ်ချက်ရှာမတွေ့လို့ဆိုပြီး တွေ့ရှိချက်တွေကို ချန်မထားခဲ့ပါဘူး။ ကောင်းမွန်သော လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှု (Best Practice) အရ ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်တဲ့ အခြေအနေ၊ အနေအထားအရထောက်ပြပြီး စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်အားလုံးကို အစီရင်ခံစာမှာရေးသားဖော်ပြခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဌာနရဲ့လုပ်ငန်းပိုင်း၊ စီမံခန့်ခွဲမှုပိုင်း၊ ငွေစာရင်းပိုင်းတွေကို ဌာနအတွက် ထောက်ပြအကြံပြုတာဖြစ်လို့ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းက တာဝန်ရှိသူတွေကလည်း အကြံပြုချက်တွေအပေါ် လက်ခံပါတယ်ရှင်။ ဟုတ်ကဲ့ပါ အခုလို မေးခွန်းပါဝင်မေးမြန်းပေးတဲ့အတွက်လည်း ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

မေးမြန်းသူ။ ဦးသိန်းနိုင်(ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး)။ အားလုံးပဲ မင်္ဂလာပါခင်ဗျာ၊ GAASS to ISSAIs နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဆွေးနွေးသွားကြတာတွေဟာ စစ်ဆေးရေးဝန်ထမ်းတွေအတွက် ဗဟုသုတအများကြီးရစေပြီး အကျိုးရှိစေပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့လည်း ISSAIs

ကိုတစ်ဖြည်းဖြည်းကျင့်သုံးလာကြပါပြီ။ တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ်ထပ်တိုးပြီးလည်းစစ်ဆေးနေပါတယ်။ကျွန်တော့်အနေနဲ့သိချင်တာတစ်ခုကတော့ ISSAIs နဲ့အညီ အစီရင်ခံစာရေးတဲ့အခါ အချက် ၅ ချက်နဲ့ရေးတာတွေ့ရှိချက်တွေကိုပဲ Highlight ပြုဖော်ပြရေးသားတာပေါ့နော်။အရင်ကအစီရင်ခံစာမှာတော့ စစ်ဆေးထားတဲ့ Section အားလုံးက ADS-12 မှာပါတဲ့အချက်တွေ ကို Report(မူကြမ်း) အဖြစ်အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းအကောင်အထည်ဖော်မှု၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုတွေ အကုန်ရေးပါတယ်။ အခု အစီရင်ခံစာက ISSAIs နဲ့အညီ အချက် ၅ ချက်နဲ့ရေးတာမှာ အရင်ကလို Report အရှည်ကြီးရေးထားဖို့လိုသေးလား၊ စက်ရိုက်ထားဖို့လိုသေးလား သိချင်ပါတယ်။

ဖြေကြားသူ။ ဒေါ်ခင်ခင်သီ၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ ဟုတ်ကဲ့ ကျေးဇူးပါ။ စစ်ဆေးရေးအစီအစဉ်အရ စစ်ဆေးပြီး ADS- 12 ပါ ဖော်ပြချက်၊ တွေ့ရှိချက်တွေကို စုစည်းထားတာ ရှိပါတယ်။ ကွန်ပျူတာနဲ့ စနစ်တကျ စာစီစာရိုက်ပြုလုပ်ထားတာမဟုတ်ပေမယ့် မှတ်စုအနေနဲ့ပြုစုထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်တွေ၊ ဖော်ပြချက်၊ အရအသုံးအခြေအနေတွေကို ပြုစုထားနိုင်ရင်တော့ကောင်းတာပေါ့နော်၊ မေးခွန်းမေးတဲ့အတွက် ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

မေးမြန်းသူ။ ဒေါ်အိအိခိုင် (ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး ၊ စစ်ဆေးရေး- ၇)။ ဟုတ်ကဲ့ပါ အမတို့က Performance Audit ၊ Financial Audit ၊ Compliance Audit နဲ့ပတ်သက်ပြီး ဆွေးနွေးသွားကြတာကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ ကျွန်မတစ်ခု

သိချင်တာကတော့ Performance Audit မှာ Fully Performance Audit နဲ့ Partially Performance Audit ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ပြောပြပေးစေလိုပါတယ်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

ဖြေကြားသူ။ ဒေါ်မြဇင် (ညွှန်ကြားရေးမှူး)။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ကျွန်မခုနစ်ကအပိုင်းအလိုက် ဆွေးနွေးသွားတဲ့အထဲမှာလည်း Fully Performance Audit နဲ့ Partially Performance Audit ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဆွေးနွေးသွားပြီးဖြစ်ပါတယ်။ အမှန်ကတော့ Performance Audit နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ISSAIs တွေမှာ Audit ပိုင်းဆိုင်ရာ Website တွေမှာရှာကြည့်၊ လေ့လာကြည့်ရင် Performance Audit မှာ Fully/ Partially ဆိုပြီး ခွဲထားတာရှာမတွေ့ပါဘူး။ Performance Audit ကတော့ Performance Audit ပါပဲ။ ဒါပေမယ့်အလွယ်မှတ်နည်းကတော့ Fully ဆိုတာ ISSAIs နဲ့အညီ သတ်မှတ်ထားတဲ့ပုံစံတွေကို စနစ်တကျနဲ့အပြည့်အဝသုံးရတာ၊ မေးခွန်းဇယား(Question Tree) တွေဆွဲ၊ သက်ဆိုင်ရာ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းက တာဝန်ရှိသူတွေနဲ့ အစည်းအဝေး/ဆွေးနွေးပွဲတွေလုပ်ပြီး ဆွေးနွေးတာ၊ တာဝန်ရှိသူတွေကို Interview တွေလုပ်ရတာ တကယ့်ကို ကျကျနန အချိန်ယူစစ်ဆေးရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ Partially ဆိုတာကတော့ Plan လေးတစ်ခုလောက်ဆွဲ၊ Question tree တွေဆွဲပြီး ISSAIs ပုံစံအနည်းငယ်ကိုပဲ အသုံးပြုစစ်ဆေးတာဖြစ်တယ်လို့ မှတ်ယူနိုင်ပါတယ်။ အစီရင်ခံစာရေးသားရတဲ့ Format ကတော့ အတူတူရေးရမှာပါပဲ။ တစ်ခါတစ်ရံ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုရဲ့ စာရင်းကို Financial Audit

စစ်နေရင်း Performance Audit View နဲ့ဆက်စပ်စစ်သွားရင်လဲ အဲဒါ Partially စစ်တာလို့မှတ်ယူနိုင်ပါတယ်။ မေးလိုက်တဲ့မေးခွန်းအပေါ် လိုချင်တဲ့ အဖြေရမယ်လို့ထင်ပါတယ်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

ဒေါ်ခင်ခင်သီ။ ဟုတ်ကဲ့ပါရှင်၊ ဒီဆွေးနွေးပွဲမှာ ပါဝင်ဆွေးနွေးသူအားလုံးကလည်း ဆွေးနွေးပေးသွားကြပြီးဖြစ်ပါတယ်။ အားလုံးကခေါင်းစဉ်မျိုးစုံ၊ Area မျိုးစုံကို Theory အပိုင်း၊ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ခဲ့မှုအပိုင်း၊ ISSAIs ကို စတင်ကျင့်သုံးရာမှာ တွေ့ကြုံရတဲ့ အခက်အခဲ၊ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြမှုတွေ၊ ISSAIs ဆိုင်ရာအခြေခံမူ၊ စံ၊ လက်စွဲ၊ လမ်းညွှန်၊ စာအုပ်၊ သင်ကြားပို့ချက်တွေကို ဖြန့်ဝေထားမှုတွေ၊ Online based training နဲ့ Classroom based Training သင်တန်းပေးမှုတွေ၊ ISSAIs ကို အခုထက်ပိုပြီး အပြည့်အဝလိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ဖို့အတွက် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားမယ့်အစီအစဉ်တွေကို ဆွေးနွေးပေးခဲ့ကြတာတွေအတွက် ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ Online မှတစ်ဆင့် ဆွေးနွေးပေးခဲ့တဲ့ဒေသရုံး ၃ ရုံး က လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များကိုလည်း ကျေးဇူးတင် ရှိပါတယ်။ ဒီဆွေးနွေးပွဲလေးကို အခမ်းအနားတက်ရောက်ခြင်း၊ Online မှတစ်ဆင့်တက်ရောက်ခြင်းတို့နဲ့ စိတ်ဝင်တစားနားထောင်ပေးခဲ့ကြသူများကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ ဒါ့ပြင်ဆွေးနွေးခဲ့တာတွေအပေါ် မေးခွန်းမေးမြန်းသူများနှင့် ပြန်လည်ဖြေကြားပေးသူများကိုလည်းကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့်မို့ ကျွန်မအနေနဲ့ ဒီဆွေးနွေးပွဲကို နိဂုံးချုပ်လိုပါကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။